

На основу члана 18. став 1. тачка 3) и члана 68. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025) и тачке 12. Упутства о достављању Народној банци Србије података о каматним стопама на кредите и депозите банака („Службени гласник РС“, бр. 42/2010, 2/2012, 86/2019, 103/2025 и 32/2026), гувернер Народне банке Србије доноси

МЕТОДОЛОГИЈУ НАЧИНА ИЗРАЧУНАВАЊА КАМАТНИХ СТОПА НА КРЕДИТЕ И ДЕПОЗИТЕ БАНАКА

1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ПОЈМОВИ

- 1.1 Овом методологијом ближе се дефинише начин и математичке формуле за израчунавање каматних стопа, дају се објашњења појединих појмова, класификације и примери.
- 1.2 Банка доставља податке о износима и каматним стопама за сваки кредитни и депозитни посао појединачно, осим података за које је другачије утврђено овом методологијом. Уколико су код више појединачних кредита и депозита номиналне или израчунате каматне стопе исте, банка те податке приказује агрегирано.
- 1.3 За потребе извештавања о каматним стопама банака, увек се приказују каматне стопе са аспекта банке. Субвенције сектору становништва и нефинансијском сектору од стране трећих лица као што је нпр. Влада, не узимају се у обзир приликом израчунавања каматних стопа код субвенција за депозитне послове.
- 1.4 Банка користи три врсте израчунатих каматних стопа: ануализована уговорена каматна стопа (у даљем тексту: АУКС), уже дефинисана ефективна каматна стопа (у даљем тексту: УДЕКС) и ефективна каматна стопа (у даљем тексту: ЕКС).
- 1.5 Банка за кредите с променљивом и комбинованом каматном стопом доставља податак о каматној маржи, при чему се каматна маржа дефинише као фиксни део уговорене каматне стопе, тј. део који се додаје на вредност референтне каматне стопе која се мења у складу с тржишним условима (нпр. EURIBOR стопа). Банка ће каматну маржу за кредите с променљивом каматном стопом

достављати и за нове и за постојеће послове, док ће каматну маржу за кредите с комбинованом каматном стопом достављати за постојеће послове.

1.6 Поједини појмови, у смислу ове методологије, имају следеће значење:

Сектор становништва за потребе извештавања о висини каматних стопа на кредите и депозите банака обухвата физичка лица, приватне предузетнике, пољопривредно становништво и непрофитне институције које пружају услуге становништву. Становништво укључује појединце или групе појединаца као потрошача и произвођаче роба и нефинансијских услуга за искључиво властиту финалну употребу, као и предузетнике који производе тржишна добра и нефинансијске и финансијске услуге (тржишни произвођачи).

Приватни предузетници дефинисани су у складу са прописима који регулишу област рада привредних друштава и предузетника.

Пољопривредно становништво чине регистрована пољопривредна газдинства, тј. резиденти који се баве следећим врстама занимања: радници у пољопривреди, рибарство и шумарство (произвођачи за тржиште), пољопривредници (произвођачи за сопствене потребе) и физички радници у пољопривреди, рибарству и сродни, као и сва лица која су од њих издржавана.

Непрофитне институције које пружају услуге становништву (НИПУС) а нису под надзором државе састоје се од институционалних јединица које су правна лица која пружају услуге становништву. Њихови основни извори прихода, осим оног добијеног од повремене продаје, углавном произилазе из добровољног прилога у новцу или натури од стране становништва у својству потрошача, од средстава добијених од државе и од прихода од властите имовине. Ова категорија, на пример, обухвата: синдикате, професионална удружења и академска друштва, потрошачка удружења, политичке партије, цркве, верска удружења, културне, рекреативне и аматерске спортске клубове, задужбине, фондације и друге добротворне организације и организације за пружање помоћи.

Нефинансијски сектор чине институционалне јединице чија је основна делатност производња робе и нефинансијских услуга, и то: јавна предузећа, привредна друштва, правна лица и комитенти друштвених делатности који

се нефинансирају из буџета, као и друга правна лица – нефинансијска друштва у стечају и друга правна лица у стечају.

Постојећи послови обухватају књиговодствена стања кредита банака у бруто износу (без исправки вредности) и књиговодствена стања депозита банака последњег календарског дана у месецу који је предмет извештавања. Кредити класификовани као проблематични кредити и кредити за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних искључују се из обрачуна за потребе објављивања података о каматним стопама на кредите и депозите по постојећим пословима, при чему су банке у обавези да извештавају о њиховим каматним стопама и износима у оквиру постојећих послова.

Каматне стопе на постојеће послове израчунавају се као пондерисани просеци каматних стопа које се примењују на књиговодствено стање кредита и депозита последњег календарског дана у месецу о коме се извештава.

Нови послови обухватају све нове уговоре о кредиту или депозиту склопљене између банке и клијента у току месеца о коме се извештава, изузев кредита за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних. Датум закључења уговора сматра се одлучујућим фактором приликом класификације и укључивања новог кредитног или депозитног посла у извештај о висини каматних стопа банке за месец који је предмет извештавања. Нови послови укључују све финансијске аранжмане за које су услови уговорени по први пут у току месеца о коме се извештава, као и све постојеће уговоре за које су нови услови поново уговорени уз активно учешће клијента.

Новим послом не сматра се:

- аутоматско продужавање постојећих уговора о кредиту и депозиту, без активног учешћа клијента, које не захтева поновно уговарање услова и модалитета уговора (каматна стопа, рочност, индексација итд.). Без активног учешћа клијента значи да је каматна стопа аутоматски усклађена у складу са одредбом из уговора, без могућности да је клијент имао неки утицај. На пример, уколико се каматна стопа усклађује са стопом EURIBOR различитих рочности без могућности да клијент преговара или отплати кредит;
- било каква промена услова из уговора (нпр. каматна стопа, рочност, индексација) **уколико је то уговором предвиђено.**

- 1.7 Промена каматне стопе током трајања уговора која је предвиђена у уговору о кредиту или депозиту у времену закључења уговора t_0 не представља нови посао, већ део услова прецизираних уговором. Дакле, промена каматне стопе или других услова из уговора који су предвиђени уговором не приказују се у статистици каматних стопа на нове послове, већ само у статистици каматних стопа на постојеће послове. Међутим, промена каматне стопе представља нови посао уколико није предвиђена у иницијалном уговору, већ је настала као резултат преговора између банке и клијента.
- 1.8 Статистика каматних стопа банке на нове послове разликује се од статистике каматних стопа на постојеће послове која приказује каматне стопе које су израчунате на бази књиговодствених стања свих кредитних и депозитних послова на последњи дан у календарском месецу о коме се извештава. Приликом израчунавања каматних стопа на нове послове узимају се у обзир све каматне стопе по новим уговорима, чак и оне које можда никада неће бити приказане у статистици каматних стопа банке на постојеће послове. На пример, банка и клијент могу уговорити висину каматне стопе за одређени новчани износ, али на крају клијент може да одлучи да не повуче кредит или положи депозит или може доћи до отказа уговора. У том случају уговорена каматна стопа и износ кредита или депозита биће укључени у статистику каматних стопа на нове послове, али се никада неће појавити у статистици каматних стопа на постојеће послове.
- 1.9 Уколико је уговором предвиђена могућност постојања временског периода између датума закључења уговора и пуштања кредита у течај, то нема утицаја на статистику каматних стопа на нове послове пошто се у статистици каматних стопа на нове послове приказују каматне стопе и износи кредита како је то уговором дефинисано на дан закључења уговора.
- 1.10 Уколико постоји обавеза достављања предуговорног обавештења о кредиту или депозиту, она не представља уговор и сходно томе не представља нови посао, те није релевантна за статистику каматних стопа. Нови посао настаје када банка и клијент закључе (потпишу) правно обавезујући уговор.
- 1.11 У случају да клијент привремено обустави плаћање кредита и поново почне са отплатом после извесног времена, нови почетак отплате након мораторијума, сам по себи не представља нови посао.

- 1.12 Конверзија једне врсте кредита у другу врсту кредита која захтева нови уговор између банке и клијента представља нови посао пошто су обе стране активно укључене у нове преговоре. Пример конверзије кредита је конверзија минуса по текућем рачуну у другу врсту кредита, нпр. готовински или потрошачки кредит.
- 1.13 У статистици каматних стопа на нове послове чињеница да се кредит исплаћује у траншама није релевантна, с обзиром да се као нови посао приказује укупно одобрен износ кредита на дан закључења уговора, а не износ кредита који је пуштен у оквиру прве транше (Пример 10 и табела 6 ове методологије показује начин евидентирања каматне стопе код кредита који се исплаћује у траншама).
- 1.14 **Кредит** је новац који банка даје на коришћење клијенту, с наменом или без намене, а који је клијент у обавези да врати уз уговорену камату, у року и под условима утврђеним уговором. Банка ће, за потребе извештавања, кредите одобрене сектору становништва, према намени делити на **потрошачке, стамбене, готовинске и остале**.
- 1.15 **Депозит** је новац који клијент полаже (депонује) код банке, са наменом или без намене, при чему се у уговору о депозиту банка обавезује да ће новчана средства депозита, увећана за камату, вратити у року и под условима утврђеним уговором. Банка разврстава депозите на преконоћне депозите, орочене депозите, депозите са отказним роком и репо.
- 1.16 Врсте инструмената које се користе **у новим пословима**: потрошачки кредити, готовински кредити, кредити за ликвидност и обртна средства, кредити за увоз, кредити за извоз, инвестициони кредити, стамбени кредити, остали кредити, други пласмани, дуг по кредитним картицама (продужени кредит где је каматна стопа већа од 0%), орочени депозити, примљени кредити и остале финансијске обавезе, репо – продаја хартија од вредности са обавезом куповине истих.
- 1.17 Врсте инструмената које се користе **у постојећим пословима**: потрошачки кредити, готовински кредити, кредити за ликвидност и обртна средства, кредити за увоз, кредити за извоз, инвестициони кредити, стамбени кредити, остали кредити, други пласмани, дуг по кредитним картицама (кредитна погодност и продужени кредит), орочени депозити, примљени кредити и остале финансијске обавезе, репо – продаја хартија од вредности са обавезом куповине истих, преконоћни депозити, депозити са отказним роком, минус по текућем рачуну (прекорачења), преконоћни кредити.

2. ВРСТЕ ИНСТРУМЕНАТА

2.1 **Потрошачки кредити** су кредити одобрени за куповину роба и услуга за личну потрошњу (нпр. кредити за куповину моторних возила, телефона, намештаја, кућних апарата, телевизора или компјутера или других трајних потрошних добара). Одобравају се само физичким лицима. Кредити за набавку услуга се исказују на инструменту Остали кредити.

Потрошачки кредит који се рефинансира кроз нови потрошачки кредит класификује се као потрошачки кредит.

Потрошачки кредит који се рефинансира кроз готовински кредит класификује се као готовински кредит.

Рачун у контном оквиру: 102

2.2 **Готовински кредити** су ненаменски банкарски кредити.

- Потрошачки кредит који се рефинансира кроз готовински кредит класификује се као готовински кредит.
- Кредит којим се рефинансира више кредита у исто време (дуг по кредитној картици, прекорачење по текућем рачуну, итд.) класификује се као готовински кредит.

Рачуни у контном оквиру: 107, 207

2.3 **Кредити за ликвидност и обртна средства** подразумевају кредите одобрене ради накнаде недостатка обртних средстава и за покриће обавеза из текућег пословања.

Рачун у контном оквиру: 103

2.4 **Кредити за увоз**

Рачун у контном оквиру: 200

2.5 **Кредити за извоз** су кредити којима се обезбеђује финансирање извозних послова.

Рачун у контном оквиру: 104

2.6 **Инвестициони кредити** су кредити одобрени за набавку основних средстава и трајних обртних средстава.

Рачун у контном оквиру: 105

- 2.7 **Стамбени кредити** су кредити који су одобрени физичким лицима ради инвестирања у стамбене јединице за лично коришћење или рентирање, укључујући изградњу, адаптацију, реконструкцију или поправку. Куповина грађевинског земљишта без изграђеног објекта и са делимично изграђеним објектом, кредити за увођење централног грејања и побољшање енергетске ефикасности сматрају се стамбеним кредитима. Одобравају се само физичким лицима. Стамбени кредит који се рефинансира кроз нови стамбени кредит класификује се као стамбени кредит.

Рачуни у контном оквиру: 106, 201

- 2.8 **Остали кредити** су кредити који не спадају у наведене врсте кредита, као што су пословни кредити, кредити за образовање, консолидовање дуга, кредити за набавку услуга, кредити за пољопривредну производњу и залихе, туристички аранжмани, кредити за здравствене услуге и слично.

Рачуни у контном оквиру: 108, 203

- 2.9 **Други пласмани**

Рачуни у контном оквиру: 011, 012, 013, 062, 063, 111, 112, 113, 160, 161, 162, 163, 164, 168, 211, 212, 213, 260, 261, 262, 263, 264, 268

- 2.10 **Дуг по кредитним картицама** се односи на кредите одобрене сектору становништва или нефинансијском сектору преко кредитне картице. Искористићени део одобреног кредита тј. дуговни салдо може се у целости отплатити у одређеном року (кредитна погодност) или се може исплаћивати у ратама, при чему неизмирени дуг прелази у продужени кредит. Кредитна погодност је одложено плаћање дуга по кредитној картици по каматној стопи од 0% у периоду од датума када је извршено плаћање путем кредитне картице у једном обрачунском периоду до краја тог обрачунског периода или до рока који банка сама одреди (грејс период), након чега овај дуговни салдо прераста у дуг, односно продужени кредит. Продужени кредит настаје након што је датум доспећа иницијалног обрачунског периода где је каматна стопа 0% или бескаматног периода који банка сама одреди прошао, односно, када се на дуговни салдо на рачуну кредитне картице који није измирен када је то било први пут могуће, обрачунава

камата. Такође, продужени кредит настаје и у случају када банка обрачунава камату почев од датума када је клијент извршио плаћање кредитном картицом.

Банка искључиво приказује каматне стопе и износе који се односе на дуг (кредит) настао коришћењем кредитне картице. Износ дуга и каматну стопу примењену на дуг настао коришћењем револвинг кредитне картице, банка укључује у дуг по кредитној картици.

Уколико клијент користи дебитну картицу при чему се на текућем рачуну евидентира минус (прекорачење), банка приказује каматну стопу у оквиру минуса (прекорачења) по текућем рачуну.

Банка, приликом извештавања, доставља два податка. У оквиру нових послова приказује се дуг по кредитним картицама одобрен као продужени кредит (кредит по кредитној картици за који банка зарачунава камату било од тренутка плаћања кредитном картицом, или након истека иницијалног обрачунског периода или рока који банка сама одреди—грејс периода).

У оквиру постојећих послова код дуга по кредитним картицама укључује се дуг по кредитним картицама одобрен као продужени кредит (каматна стопа > 0%) и дуг одобрен као кредитна погодност (одложено плаћање са 0% камате). Каматна стопа израчунава се као просечно пондерисана каматна стопа.

Рачуни у контном оквиру: 108, 203

- 2.11 **Орочени депозити** су непреносиви депозити са фиксним роком код којих клијент не може располагати средствима пре истека уговореног рока или може располагати пре уговореног рока уз плаћање неке врсте надокнаде (смањење каматне стопе или плаћање пенала). Орочени депозити су орочени штедни улози и депозити орочени на одређено време. Уколико је уговором предвиђена могућност да орочени депозит може након претходне најаве бити раније разорочен или опозван на захтев уз плаћање одређених пенала, код иницијалног класификовања овакав депозит се класификује као орочени депозит, а ако је клијент поднео захтев за разорочење у складу са одредбама из уговора које се односе на период претходне најаве, такав орочени депозит након подношења захтева за разорочење уколико се налази у књиговодственом стању на крају извештајног месеца прелази у депозит са отказним роком.

Рачуни у контном оквиру: 401, 402, 403, 404, 405, 501, 502, 503, 504, 505

2.12 Примљени кредити и остале финансијске обавезе.

Рачуни у контном оквиру: 408, 409, 508, 509

- 2.13 **Репо – продаја хартија од вредности у динарима и иностраној валути са обавезом куповине истих.** Банка продаје хартију од вредности по утврђеној цени клијентима уз чврсту обавезу да се поново откупи иста (или слична) хартија од вредности по утврђеној цени у уговореном времену у будућности. Износи које је банка примила у замену за хартије од вредности које су пренесене на трећа лица (привремени власници) класификују се као репо трансакције уколико постоји чврста обавеза за обрнутом операцијом (откуп), а не само намера да се то учини. Ово подразумева да банка задржава економско власништво над предметним хартијама од вредности, односно банка задржава све ризике и награде од предметних хартија од вредности током репо операције. Следеће врсте репо операција класификују се као репо уговори: - износи примљени у замену за хартије од вредности привремено трансферисани трећим лицима у форми позајмљивања хартија од вредности на основу колатерала (покрића) у готовини, и - износи примљени у замену за хартије од вредности привремено трансферисани трећим лицима у форми продајно-откупног уговора.

Рачуни у контном оквиру: 407, 507

- 2.14 **Преконоћни депозити** су депозити који се на захтев могу одмах претворити у новац и/или су преносиви путем чека, платним налогом банци, књижењем дуговања или сличним средством, без значајног одлагања, ограничења или кажњавања. Поједини примери преконоћних депозита су текући рачуни са потражним салдом, депозити по виђењу, штедни улози по виђењу и наменски рачуни. Каматне стопе банке на преконоћне депозите укључују каматоносне и некаматоносне депозите. Преконоћни депозити укључују и:
- каматоносна или некаматоносна салда која нису преносива али се могу одмах, на захтев, претворити у новац или до краја наредног радног дана од дана подношења захтева, без значајних пенала или ограничења;

- каматоносна или некаматоносна салда која представљају унапред плаћене износе у смислу неке врсте хардверског или софтверског електронског новца.¹

- примљене кредите отплативе до краја наредног радног дана од дана када је кредит одобрен.

Рачуни у контном оквиру: 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506

Преконоћни депозити имају у оквиру шифарника 7 Уговорена рочност, шифарску ознаку 10 – *Без утврђеног рока доспећа*.

2.15 Депозити са отказним роком су непреносиви депозити без уговорене рочности којима клијент не може располагати без претходне најаве. У зависности од одредаба из уговора, располагање средствима пре истека периода најаве није могуће или је могуће само уз плаћање пенала. Депозити са отказним роком у зависности од дужине периода најаве (отказног рока) деле се на депозите са отказним роком до 3 и укључујући 3 месеца најаве, и преко 3 месеца најаве. Депозити са отказним роком „до три и укључујући три месеца најаве“ укључују:

- депозите положене без фиксне рочности који могу бити повучени само уз претходну најаву „до три и укључујући три месеца најаве“; уколико је исплата пре периода најаве (или на захтев) могућа, то укључује плаћање пенала;
- депозите положене са фиксним роком доспећа који нису преносиви али је уговором предвиђено да се могу разорочити пре истека рочности уз претходну најаву уколико је клијент поднео захтев за располагањем средствима у складу са одредбама из уговора.

Додатно, депозити са отказним роком „до три и укључујући три месеца најаве“ укључују непреносиве штедне депозите по виђењу и остале врсте

---

¹ У технолошком смислу у зависности од уређаја за складиштење података, систем електронског новца може бити базиран на хардверу (нпр. припејд картица) и софтверу (нпр. плаћање паркинг услуга путем мобилног телефона). У случају система електронског новца базираног на хардверу, куповна моћ налази се у уређају који садржи сигурносне елементе у хардверу, односно носилац података је микрочип на стандардној платној картици или неком другом опипљивом медију. За разлику од хардверског, систем електронског новца базиран на софтверу користи специјалан софтвер на персоналном рачунару који омогућава да се електронска вредност трансферише путем телекомуникационе мреже, као што је интернет, односно налази се на неком серверу у мрежи и кориснику је доступан преко интернета.

депозита становништва који су, иако законски опозиви на захтев, предмет плаћања пенала.

Депозити са отказним роком „преко три месеца најаве“ укључују :

- депозите положене без фиксне рочности који могу бити повучени само уз претходну најаву „преко три месеца“; уколико је исплата пре периода најаве (или на захтев) могућа, то укључује плаћање пенала;
- орочене депозите који нису преносиви али се могу разорочити пре истека рочности уз претходну најаву уколико је клијент поднео захтев за располагање средствима у складу са одредбама из уговора;
- инвестиционе рачуне без периода најаве за располагање средствима или уговорене рочности, али који садрже рестриктивне одредбе везане за повлачење средстава.

Рачуни у контном оквиру - део рачуна: 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506

Депозити с отказним роком имају у оквиру шифарника 7 Уговорена рочност, шифарску ознаку 10 – *Без утврђеног рока доспећа* и за њих је потребно у шифарнику 22 Најава отказног рока попунити одговарајућа обележја.

- 2.16 **Минус по текућем рачуну (прекорачење)** је дуговни салдо на текућем рачуну сектора становништва и нефинансијског сектора (шифарник 3 – *Секторска структура*, шифарске ознаке: 20, 30, 60, 61, 62, 63, 64, 90, 91 и 93). Сва прекорачења по текућем рачуну су предмет извештавања без обзира да ли је минус по текућем рачуну у оквиру или изнад лимита уговореног између банке и клијента. Банка прави разлику између дозвољеног и недозвољеног прекорачења по текућем рачуну. У ССКР шифарнику – преостала рочност ознака 0 – *доспело* се односи на недозвољено прекорачење, док се остале ознаке преостале рочности 1-8 односе на дозвољено прекорачење. Прекорачење по текућем рачуну не укључује кредите одобрене преко кредитне картице.

Рачуни у контном оквиру: 100

- 2.17 **Преконоћни кредити** су пласмани отплативи до краја наредног радног дана од дана одобравања (*overnight credit*).

Рачуни у контном оквиру: 101, 202

3. ВРСТЕ И ПОДЕЛЕ КРЕДИТА И ДЕПОЗИТА

Банке су у обавези да структуру Извештаја о каматним стопама банака на нове и постојеће послове (Прилог 1, који је саставни део ове методологије) обезбеде према следећим шифарницима:

1. ШИФАРНИК ВРСТА ИЗВЕШТАЈА

Ознака	Врста извештаја
1	Нови послови
2	Постојећи послови

У следећој табели је приказано на које шифарнике се односи Извештај о каматним стопама банака на нове и постојеће послове, и то:

- Редни бројеви шифарника који се користе у новим пословима: 2 – 22 и 26 – 29
- Редни бројеви шифарника који се користе у постојећим пословима: 2 – 8 и 10 - 25

Редни бр. шифарника	Назив шифарника	Нови послови	Постојећи послови
2	Врста инструмента	✓	✓
3	Секторска структура	✓	✓
4	Валута	✓	✓
5	Валутни ризик	✓	✓
6	Каматни ризик - Врста РКС	✓	✓
7	Уговорена рочност	✓	✓
8	Врсте стамбених кредита	✓	✓
9	Први стамбени кредит	✓	
10	Врсте потрошачких кредита	✓	✓
11	Врсте осталих кредита и других пласмана	✓	✓
12	Врста кредитирања	✓	✓
13	<i>Online</i> производи	✓	✓
14	Особине кредита	✓	✓

15	Врста каматне стопе	✓	✓
16	Величина правних лица	✓	✓
17	Повезаност лица	✓	✓
18	Одрживо финансирање	✓	✓
19	Извор финансирања	✓	✓
20	Област делатности	✓	✓
21	Средство обезбеђења	✓	✓
22	Регионална подела	✓	✓
23	Најава отказног рока		✓
24	Променљивост каматне стопе		✓
25	Проблематични кредит		✓
26	ИПФКС	✓	
27	Величина кредита	✓	
28	Врста уговора	✓	
29	Подврста уговора	✓	
30	Затезна камата	✓	✓

Код нових послова, кредити за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних се искључују из статистике нових послова. Уколико се пак ради о кредитима који имају каматне стопе ниже од тржишних, а нису проблематични кредити и кредити за реструктурирање дуга по каматних стопама значајно нижим од тржишних, кредити се приказују у статистици каматних стопа на нове и постојеће послове.

2. ШИФАРНИК ВРСТА ИНСТРУМЕНТА

У следећој табели је приказано на коју врсту инструмента се односи Извештај о каматним стопама банака на нове и постојеће послове, и то:

- Ознаке врсте инструмента које се користе у новим пословима: 10 – 22
- Ознаке врсте инструмента које се користе у постојећим пословима: 10 – 27

Ознака	Врста инструмента	Нови послови	Постојећи послови
10	Потрошачки кредити	✓	✓
11	Готовински кредити	✓	✓

12	Кредити за ликвидност и обртна средства	✓	✓
13	Кредити за увоз	✓	✓
14	Кредити за извоз	✓	✓
15	Инвестициони кредити	✓	✓
16	Стамбени кредити	✓	✓
17	Остали кредити	✓	✓
18	Други пласмани	✓	✓
19	Дуг по кредитним картицама (кредитна погодност + продужени кредит)	✓	✓
20	Орочени депозити	✓	✓
21	Примљени кредити и остале финансијске обавезе	✓	✓
22	Репо	✓	✓
23	Преконоћни депозити		✓
24	Депозити са отказним роком		✓
25	Дозвољена прекорачења		✓
26	Недозвољена прекорачења		✓
27	Преконоћни кредити		✓

У оквиру нових послова приказује се дуг по кредитним картицама одобрен као продужен кредит (кредит по кредитној картици за који банка зарачунава камату било од тренутка плаћања кредитном картицом, или након истека иницијалног обрачунског периода или рока који сама одреди – грејс периода).

У оквиру постојећих послова код дуга о кредитним картицама укључује се дуг по кредитним картицама одобрен као продужени кредит (каматна стопа > 0%) и дуг одобрен као кредитна погодност (одложено плаћање са 0% камате). Каматна стопа израчунава се као просечно пондерисана каматна стопа.

3. ШИФАРНИК СЕКТОРСКА СТРУКТУРА

Ознака	Назив сектора
11	Банке
12	Друштва за осигурање
13	Добровољни пензијски фондови
14	Финансијски лизинг

15	Помоћне делатности у пружању финансијских услуга и осигурању – друштва за управљање пензијским фондовима, друштва за управљање инвестиционим фондовима, Београдска берза, Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности, мењачи, брокерско-дилерска друштва, Удружење банака Србије, Удружење осигуравача Србије, Асоцијација лизинг компанија и сл.
16	Инвестициони фондови, осим новчаних фондова
17	Делатност холдинг компанија
18	Остале услуге кредитирања и финансирања, осим осигурања и добровољних пензијских фондова
19	Фондови очувања вредности имовине (новчани фондови)
20	Јавни нефинансијски сектор
30	Приватна нефинансијска друштва
40	Нефинансијска друштва у страном власништву
50	Републички органи и организације
51	Фондови обавезног социјалног осигурања
52	Нефинансијска друштва у сектору централне државе
53	Јединице локалне самоуправе – органи и јавне службе јединица локалне самоуправе
54	Остали корисници јавних средстава у сектору централне државе
55	Финансијска друштва у сектору централне државе
56	Нефинансијска друштва у сектору локалне самоуправе
57	Остали корисници јавних средстава у сектору локалне самоуправе
60	Домаћа физичка лица
61	Страна физичка лица – резиденти
62	Регистровани пољопривредни произвођачи
63	Предузетници
64	Непрофитне институције (синдикати, професионална удружења, академска друштва, удружења за заштиту потрошача, политичке странке, цркве, верске заједнице, рекреативни и аматерски клубови, културна удружења, фондације и задужбине, добротворне организације и сл.)
90	Нефинансијска друштва у стечају и друга правна лица у стечају
91	Предузетници у стечају
92	Финансијска друштва у стечају која нису у сектору државе
93	Јавна предузећа у стечају

Код страних физичких лица, комитенти банке разврставају се на резиденте и нерезиденте у складу са законом којим се уређује девизно пословање.

За потребе попуњавања извештаја, Народна банка Србије на својој интернет презентацији објављује секторску класификацију институционалних јединица.

4. ШИФАРНИК ВАЛУТА

Ознака	Валута
10	RSD
11	EUR
12	CHF
13	USD
14	CNY
15	CZK
16	DKK
17	HUF
18	INR
19	JPY
20	KWD
21	NOK
22	RUB
23	SEK
24	AUD
25	AED
26	MKD
27	GBP
28	CAD
29	BYN
30	RON
31	TRY
32	BAM
33	PLN

Ознаке у овом шифарнику се одређују на основу валуте у којој се кредит исплаћује односно полаже депозит (на пример за кредите/депозите који се исплаћују/полажу у динарима бира се ознака 10 – *RSD*).

5. ШИФАРНИК ВАЛУТНИ РИЗИК

Ознака	Валутни ризик
10	Без индексације
11	Индексирани валутном клаузулом у EUR
12	Индексирани валутном клаузулом у

	CHF
13	Индексирани валутном клаузулом у USD
14	Индексирани валутном клаузулом у CNY
15	Индексирани валутном клаузулом у CZK
16	Индексирани валутном клаузулом у DKK
17	Индексирани валутном клаузулом у HUF
18	Индексирани валутном клаузулом у INR
19	Индексирани валутном клаузулом у JPY
20	Индексирани валутном клаузулом у KWD
21	Индексирани валутном клаузулом у NOK
22	Индексирани валутном клаузулом у RUB
23	Индексирани валутном клаузулом у SEK
24	Индексирани валутном клаузулом у AUD
25	Индексирани валутном клаузулом у AED
26	Индексирани валутном клаузулом у MKD
27	Индексирани валутном клаузулом у GBP
28	Индексирани валутном клаузулом у CAD
29	Индексирани валутном клаузулом у BYN
30	Индексирани валутном клаузулом у RON
31	Индексирани валутном клаузулом у TRY
32	Индексирани валутном клаузулом у BAM
33	Индексирани валутном клаузулом у PLN

Шифарник 5 се користи у случају да је у шифарнику 4 одабрана ознака 10 – RSD.

За кредите и депозите у динарима који немају индексацију се додељује ознака 10 – без индексације. За динарске кредите индексирани у еврима, у шифарнику 4

обележити ознаку 10 – RSD, а у шифарнику 5 ознаку 11 – *Индексирани валутном клаузулом у EUR.*

6. ШИФАРНИК КАМАТНИ РИЗИК – врста референтне каматне стопе

Ознака	Каматни ризик - врста референтне каматне стопе
10	Без каматног ризика
11	RSD - Индексирани референтном каматном стопом НБС
12	RSD - Индексирани каматном стопом 1m BELIBOR
13	RSD - Индексирани каматном стопом 2m BELIBOR
14	RSD - Индексирани каматном стопом 3m BELIBOR
15	RSD - Индексирани каматном стопом 6m BELIBOR
16	RSD - Индексирани каматном стопом BEONIA
17	RSD - Индексирано индексом потрошачких цена
18	RSD - Индексирани осталим индексацијама у динарима
19	EUR - Индексирани каматном стопом 1m EURIBOR
20	EUR - Индексирани каматном стопом 3m EURIBOR
21	EUR - Индексирани каматном стопом 6m EURIBOR
22	EUR - Индексирани каматном стопом 12m EURIBOR
23	EUR - Индексирани каматном стопом ESTER
24	EUR - Индексирани осталим каматним стопама
25	USD - Индексирани каматном стопом SOFR
26	USD - Индексирани осталим каматним стопама
27	CHF - Индексирани каматном стопом SARON
28	CHF - Индексирани осталим каматним стопама
29	GBP - Индексирани каматном стопом SONIA
30	GBP - Индексирани осталим каматним стопама
31	JPY - Индексирани каматном стопом TONAR
32	JPY - Индексирани осталим каматним стопама
33	CNY - Индексирани каматном стопом LPR
34	CNY - Индексирани каматном стопом SHIBOR
35	RUB - Индексирани каматном стопом RUONIA
36	AUD - Индексирани каматном стопом BBSW
37	CAD - Индексирани каматном стопом CORRA
38	DKK - Индексирани каматном стопом CIBOR
39	NOK - Индексирани каматном стопом NIBOR
40	SEK - Индексирани каматном стопом STIBOR
99	Индексирано осталим каматним стопама

На пример, ако је кредит у еврима везан за 6М EURIBOR потребно је у шифарнику 4 обележити ознаку 11 – *EUR*, шифарник 5 се не попуњава, а у шифарнику 6 се обележава ознака 21 – *6М EURIBOR*. Уколико је динарски кредит индексиран у еврима и везан за 6М EURIBOR, потребно је у шифарнику 4 обележити ознаку 10 – *RSD*, у шифарнику 5 обележити ознаку 11 – *Индексирани валутном клаузулом у EUR*, а у шифарнику 6 ознаку 21 – *6М EURIBOR*.

Индексације са динарским каматним стопама – референтном каматном стопом Народне банке Србије и BELIBOR каматним стопама не примењују се на међубанкарске кредите и депозите.

Каматне стопе које су замена за LIBOR

Валута	Нова референтна каматна стопа	Пуна ознака и опис
USD	SOFR (Secured Overnight Financing Rate)	Заснована на трансакцијама са колатералом (репо тржиште).
GBP	SONIA (Sterling Overnight Index Average)	Заснована на стварним трансакцијама преко ноћи у фунтама.
EUR	€STR (Euro Short-Term Rate)	Стопа Европске централне банке, заснована на трансакцијама у еврозони.
CHF	SARON (Swiss Average Rate Overnight)	Швајцарско репо тржиште, обезбеђене трансакције преко ноћи.
JPY	TONAR (Tokyo Overnight Average Rate)	Заснована на краткорочним тржишним трансакцијама у јенима.

7. ШИФАРНИК УГОВОРЕНА РОЧНОСТ

Ознака	Назив уговорене рочности
10	Без утврђеног рока доспећа
11	С роком доспећа до (и укључујући) 14 дана

12	С роком доспећа преко 14 дана до (и укључујући) 1 месец
13	С роком доспећа преко 1 до (и укључујући) 3 месеца
14	С роком доспећа преко 3 до (и укључујући) 6 месеци
15	С роком доспећа преко 6 до (и укључујући) 12 месеци
16	С роком доспећа преко 1 до (и укључујући) 2 године
17	Са роком доспећа преко 2 до (и укључујући) 3 године
18	Са роком доспећа преко 3 до (и укључујући) 4 године
19	Са роком доспећа преко 4 до (и укључујући) 5 године
20	С роком доспећа преко 5 до (и укључујући) 6 година
21	С роком доспећа преко 6 до (и укључујући) 7 година
22	С роком доспећа преко 7 до (и укључујући) 8 година
23	С роком доспећа преко 8 до (и укључујући) 9 година
24	С роком доспећа преко 9 до (и укључујући) 10 година
25	С роком доспећа преко 10 до (и укључујући) 11 година
26	С роком доспећа преко 11 до (и укључујући) 12 година
27	Са роком доспећа преко 12 до (и укључујући) 13 година
28	Са роком доспећа преко 13 до (и укључујући) 14 година
29	Са роком доспећа преко 14 до (и укључујући) 15 година
30	Са роком доспећа преко 15 до (и укључујући) 16 година
31	Са роком доспећа преко 16 до (и укључујући) 17 година
32	Са роком доспећа преко 17 до (и укључујући) 18 година
33	Са роком доспећа преко 18 до (и укључујући) 19 година
34	Са роком доспећа преко 19 до (и укључујући) 20 година
35	Са роком доспећа преко 20 година до (и укључујући) 25 година
36	Са роком доспећа преко 25 година до (и укључујући) 30 година
37	Са роком доспећа преко 30 година

Банке су обавезне да извештавају према уговореној рочности на основу датума трансакције и уговореног, односно анексираног периода доспећа. Уговорена рочност остаје непромењена и кад је потраживање доспело за плаћање. За активне и пасивне рачуне опозивих депозита и опозивих кредита, банка је обавезна да уговорени период најаве повлачења средстава искаже у складу са шифарником за уговорену рочност, при чему се рок доспећа сматра уговореним периодом најаве повлачења средстава.

8. ШИФАРНИК ВРСТА СТАМБЕНИХ КРЕДИТА

Ознака	Врста стамбених кредита
10	Куповина стана/куће

11	Куповина грађ. земљишта
12	Куповина пословне непокретности
13	Кредити за изградњу, адаптацију, реконструкцију, поправку, увођење централног грејања и енергетску ефикасност
99	Остали стамбени кредити

Под ознаком 99 - *Остали стамбени кредити* подразумевају се кредити који се одобравају као стамбени, а који се не могу класификовати у ознаке од 10 - 13 (на пример куповина гараже). У извештају који се односи на постојеће послове, у случају да банка нема евиденцију по овом шифарнику потребно је да обележи ознаку 99 – *Остали стамбени кредити*.

Уколико банка има у оквиру ознаке 13 доминантно учешће кредита за увођење централног грејања и енергетску ефикасност, треба у оквиру шифарника 18 – *Одрживо финансирање* да изабере ознаку 11 - *Кредити за унапређење енергетске ефикасности*.

9. ШИФАРНИК ПРВИ СТАМБЕНИ КРЕДИТ

Ознака	Први стамбени кредит
1	Не
2	Да

Шифарник се односи на ознаку 10 – *Куповина стана/куће* из шифарника 8 – *Врста стамбених кредита* односно да ли је у питању први стамбени кредит на нивоу банкарског сектора, при чему се претходно отплаћени стамбени кредити не узимају у обзир. Банка информацију о томе колико активних стамбених кредита има клијент може проверити у извештају о кредитном задужењу. Шифарник 9 банка попуњава за нове послове.

10. ШИФАРНИК ВРСТА ПОТРОШАЧКИХ КРЕДИТА

Ознака	Врста потрошачких кредита
10	Кредити за куповину моторних возила
11	Кредити за куповину мобилних телефона
12	Кредити за куповину беле технике
99	Остали потрошачки кредити

Остали потрошачки кредити (ознака 99) су сви потрошачки кредити који нису кредити за моторна возила, мобилне телефоне и куповину беле технике (ознаке 10, 11 и 12). Примери таквих кредита могу бити за куповину намештаја, рачунара, ИТ опреме и слично. У извештају који се односи на постојеће послове, у случају да банка нема евиденцију по овом шифарнику потребно је да обележи ознаку 99 – *Остали потрошачки кредити*.

11. ШИФАРНИК ВРСТА ОСТАЛИХ КРЕДИТА И ДРУГИХ ПЛАСМАНА

Ознака	Врста осталих кредита и других пласмана
10	Факторинг и форфетинг
11	Услуге образовања
12	Туристички аранжмани
13	Здравствене услуге
14	Кредити за набавку услуга
99	Други кредити

Шифарник 11 се попуњава за инструменте остали кредити и други пласмани (ознаке 17 и 18 из шифарника Врста инструмента).

Кредити за набавку услуга су кредити за консултантске услуге, услуге осигурања ИТ подршку, регистрације возила, обуку запослених и слично.

Ознаке 11,12 и 13 се односе на секторске ознаке 60-64.

Ознака 10 се не односи на секторске ознаке 60 и 61.

12. ШИФАРНИК ВРСТА КРЕДИТИРАЊА

Ознака	Врста кредитирања
10	Кредити за рефинансирање
11	Остали реструктурирани кредити
12	Реструктурирани кредити по каматним стопама значајно нижим од тржишних
13	Револвинг кредити
99	Други кредити

Код нових послова користе се ознаке 10, 11 и 99 док се код постојећих послова користе све ознаке (10, 11, 12, 13 и 99).

Кредит за рефинансирање подразумева ново потраживање банке по основу пласмана који је одобрила ради измирења дела или целог износа обавезе коју дужник има према банци или другом правном лицу коме је уступљено потраживање према том дужнику. Кредит који се рефинансира кредитом исте намене евидентира се као кредит по првобитној намени (нпр. рефинансирање стамбеног кредита новим стамбеним кредитом евидентира се као стамбени кредит).

Остали реструктурирани кредити подразумевају одобравање, због финансијских потешкоћа дужника, уступака у вези са отплатом појединачног потраживања који не би били одобрени да дужник није у тим потешкоћама, и то променом услова под којима је потраживање настало, нарочито ако су накнадно уговорени услови отплате потраживања повољнији у односу на првобитно уговорене или у односу на услове који би у тренутку промене услова били одобрени другом дужнику са истим или сличним нивоом ризика.

Кредити за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних су они кредити код којих банка омогућава клијенту да реструктурира неизмирени дуг по каматној стопи нижој од тржишне како би се спречило потпуно неизвршење обавеза по том кредиту у случају када клијент има финансијских проблема. Реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних подразумева каматне стопе које нису настале као резултат понуде и потражње на кредитном тржишту, већ их банка утврђује на нижем нивоу од уобичајних каматних стопа које одобрава за исту врсту производа.

Каматна стопа нижа од тржишне каматне стопе је каматна стопа која није настала као резултат понуде и потражње на кредитном тржишту, већ је последица одлука пословне политике банке у циљу спречавања неизвршења обавезе клијента по кредиту. Дакле, као стопе ниже од тржишних могу се сматрати оне стопе које су значајно ниже у односу на тржишне стопе по којима се одобрава већина кредита за одређени кредитни производ.

Код кредита код којих се врши реструктурирање дуга у случају мораторијума прво је битно да се одреди да ли је у питању нови или постојећи посао. Уколико се потписује анекс уговора који је подразумевао активно учешће клијента у питању је нови посао. Такав кредит биће приказан као нови посао где ће се приказати износ главнице и нова каматна стопа која се израчунава на основу амортизационог плана који током периода мораторијума има номиналну каматну стопу 0%, а после истека мораторијума има тржишни каматну стопу.

Код постојећих послова такав кредит се током трајања мораторијума приказује у оквиру проблематичних кредита или кредита за реструктурирање дуга по каматним стопама нижим од тржишних. После истека периода мораторијума када кредит почне да се отплаћује по регуларној каматној стопи приказује се у статистици каматних стопа на постојеће послове у висини износа недоспеле главнице и каматној стопи која се примењује на то стање последњег дан у месецу.

Револвинг кредит је уговор између банке и клијента који омогућава клијенту да узме кредит током одређеног временског периода и до одређеног лимита, и да отплати кредит по свом нахођењу до уговореног рока. Револвинг кредит има следеће карактеристике: а) клијент може користити или повући средства до висине претходно одобреног кредитног лимита без обавезе давања претходне најаве банци; б) износ одобреног кредита може да се повећава или смањује како се средства користе или враћају; в) кредит може да се користи из више пута, и г) не постоји обавеза регуларне отплате кредита. Револвинг кредит искључује кредите одобрене преко кредитне картице. Укупан износ који клијент дугује предмет је извештавања о висини каматних стопа банака без обзира да ли је тај износ у оквиру или изван лимита претходно уговореног између банке и клијента у погледу износа или периода отплате кредита.

13. ШИФАРНИК УГОВОР НА ДАЉИНУ

Ознака	Уговор на даљину
1	Не
2	Да

Уговори на даљину обухватају уговоре који су закључени путем телефона, поште и *online* уговоре. Код *online* кредита и депозита, процедура за подношење захтева и одобравање банкарских кредита и полагање депозита се обавља у потпуности *online* без одласка у експозитуру.

14. ШИФАРНИК ОСОБИНЕ КРЕДИТА

Ознака	Особине кредита
10	Start-up
11	Други кредити са партнерима банке
99	Друго

Start-up кредити одобравају се предузетницима и правним лицима који планирају покретање сопственог пословања или су га покренули и послују краће од две године.

Партнери банке су привредни субјекти који имају закључен уговор о сарадњи са банком, на основу ког клијенти те банке могу куповати производе или услуге под повољнијим условима као што су куповина на рате без камате или приступ специјалним акцијама, уз коришћење платних картица или кредита те банке (нпр. Техноманија, Техномедија, ИКЕА, Гигатрон и сл.). Ова ознака се може користити и у случају специјализованог кредитирања када банка остварује сарадњу са инвеститором или другим партнером.

15. ШИФАРНИК ВРСТА КАМАТНЕ СТОПЕ

Ознака	Врста каматне стопе
1	С фиксном каматном стопом
2	С променљивом каматном стопом

Ознака 1 – *С фиксном каматном стопом* се примењује када је каматна стопа фиксна у тренутку извештавања (код нових и постојећих послова). При извештавању код постојећих послова, у случају да је у уговору дефинисана комбинована каматна стопа, банка бира ознаку 1 у периоду у коме је фиксна каматна стопа. По истеку периода у коме је каматна стопа фиксна, банка бира ознаку 2.

Ознаком 1 обухваћени су и бескаматни пласмани код којих је каматна стопа 0% у целом периоду трајања посла.

Променљива каматна стопа је уговорена каматна стопа која у току трајања посла подлеже промени на основу уговорених услова, укључујући и периодично усклађивање.

16. ШИФАРНИК РАЗВРСТАВАЊЕ ПРАВНИХ ЛИЦА ПО ВЕЛИЧИНИ

Ознака	Разврставање правних лица по величини
1	Неразврстано
2	Микро
3	Мала
4	Средња

5	Велика
---	--------

17. ШИФАРНИК ПОВЕЗАНОСТ ЛИЦА СА БАНКОМ

Ознака	Повезаност лица са банком
1	Лица повезана с банком која нису обухваћена консолидованим финансијским извештајима
2	Лица повезана с банком која су обухваћена консолидованим финансијским извештајима
3	Неповезана лица

Појам *лица повезана са банком* има значење дефинисано законом којим се уређују банке.

18. ШИФАРНИК ОДРЖИВО ФИНАНСИРАЊЕ

Ознака	Одрживо финансирање
10	Кредити ван обухвата одрживости
11	Кредити за унапређење енергетске ефикасности
12	Кредити за зелену градњу
13	Финансирање пројеката за социјално одговорне намене
14	Постројења за обновљиве изворе енергије
15	Кредити за еколошку пољопривреду
16	Кредити за управљање отпадом и пречишћавање вода
17	Кредити за набавку еколошких возила
99	Остала одржива финансирања

Кредити ван обухвата одрживости су кредити којим се усмеравају финансијски токови банке на финансирање пројеката правних и физичких лица која не доприносе одрживом и инклузивном расту.

Финансирања ван обухвата одрживости представљају све облике кредитних пласмана, инвестиција и финансијских активности које, према важећим интерним политикама банке, регулаторним захтевима и стандардима одрживог финансирања (као што су *ESG* критеријуми или ЕУ таксономија), нису усклађене са принципима одрживог развоја. Ова категорија обухвата пласмане који не доприносе позитивном еколошком, друштвеном или управљачком утицају, нити испуњавају критеријуме за класификацију као зелена, социјална или одржива финансирања.

Кредити за унапређење енергетске ефикасности су финансијски производи који за циљ имају смањење потрошње енергије и повећање енергетске ефикасности објеката.

Кредити за зелену градњу су кредити за финансирање изградње енергетски ефикасних објеката са енергетским пасошем минимум „В“ категорије и кредити за аквизицију “зелених” зграда.

Финансирање пројеката за социјално одговорне намене обухвата кредите који доприносе друштвеном, економском и еколошком развоју. Ови кредити позитивно утичу на заштиту животне средине, развој локалне заједнице, образовање, здравствену заштиту, смањење сиромаштва итд.

Кредити за еколошку пољопривреду су кредити намењени за улагања у органску производњу, уз примену принципа одрживости и без употребе синтетичких хемикалија, пестицида и ГМО. Намене ових кредита могу бити набавка сертифициваног семена, механизације, система за наводњавање, опреме за компостирање и слично.

Кредити за набавку еколошких возила су кредити намењени за куповину возила која имају искључиво електрични погон и возила која уз мотор са унутрашњим сагоревањем покреће и електрични погон (хибридни погон).

Остала одржива финансирања су сви кредити који имају карактеристике одрживих али се не могу класификовати ни у једну од наведених категорија за одрживо финансирање (ознаке 11-17).

19. ШИФАРНИК ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА

Ознака	Извор финансирања
10	Синдицирани кредити
11	Кредити које субвенционише држава
12	Кредити финансирани кредитним линијама из иностранства
13	Кредити финансирани само сопственим средствима банке
99	Други извори финансирања

Синдицирани кредит је кредит у ком, свака са својим уделом, учествују две или више банака, од којих је једна банка агент, како би одобриле кредит једном комитенту. Банке које учествују у синдицираном кредиту, укључујући банку агента, извештавају о свом уделу у синдицираном кредиту у односу према комитенту, а не према банци агенту.

Субвенционисани кредити подразумевају све врсте кредита који имају било какав елемент субвенције (бесповратна средства, субвенционисање главнице, камате или трошкова). Субвенције могу потицати од стране државе или локалне самоуправе.

У случају да банка клијента финансира из више извора, треба изабрати извор финансирања који има већи удео у том кредиту, осим у случају субвенционисаних кредита, када банка даје приоритет ознаци 11 – Кредити које субвенционише држава у односу на друге изворе финансирања.

20. ШИФАРНИК ОБЛАСТИ ДЕЛАТНОСТИ

Ознака КД (1 + ознака КД)	Назив области у класификацији делатности (КД)
100	Неразврстано
101	Пољопривредна производња, лов и пратеће услужне делатности
102	Шумарство и сеча дрвећа
103	Рибарство и аквакултуре
105	Експлоатација угља
106	Експлоатација сирове нафте и природног гаса
107	Експлоатација руда метала
108	Остало рударство
109	Услужне делатности у рударству и геолошким истраживањима
110	Производња прехранбених производа
111	Производња пића
112	Производња дуванских производа
113	Производња текстила
114	Производња одевних предмета
115	Производња коже и предмета од коже
116	Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја

117	Производња папира и производа од папира
118	Штампање и умножавање аудио и видео записа
119	Производња кокса и деривата нафте
120	Производња хемикалија и хемијских производа
121	Производња основних фармацеутских производа и препарата
122	Производња производа од гуме и пластике
123	Производња производа од осталих неметалних минерала
124	Производња основних метала
125	Производња металних производа, осим машина и уређаја
126	Производња рачунара, електронских и оптичких производа
127	Производња електричне опреме
128	Производња непоменутих машина и непоменуте опреме
129	Производња моторних возила, приколица и полуприколица
130	Производња осталих саобраћајних средстава
131	Производња намештаја
132	Остала прерађивачке делатности
133	Поправка и монтажа машина и опреме
135	Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
136	Сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде
137	Уклањање отпадних вода
138	Сакупљање, третман и одлагање отпада; поновно искоришћавање отпадних материја
139	Санација, рекултивација и друге услуге у области управљања отпадом
141	Изградња зграда
142	Изградња осталих грађевина
143	Специјализовани грађевински радови
145	Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала
146	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима
147	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима
149	Копнени саобраћај и цевоводни транспорт
150	Водени саобраћај

151	Ваздушни саобраћај
152	Складиштење и пратеће активности у саобраћају
153	Поштанске активности
155	Смештај
156	Делатност припремања и послуживања хране и пића
158	Издавачке делатности
159	Кинематографска и телевизијска продукција, снимање звучних записа и издавање музичких записа
160	Програмске активности и емитовање
161	Телекомуникације
162	Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности
163	Информационе услужне делатности
164	Финансијске услуге, осим осигурања и пензијских фондова
165	Осигурање, реосигурање и пензијски фондови, осим обавезног социјалног осигурања
166	Помоћне делатности у пружању финансијских услуга и осигурању
168	Пословање некретнинама
169	Правни и рачуноводствени послови
170	Управљачке делатности; саветовања у вези с управљањем
171	Архитектонске и инжењерске делатности; инжењерско испитивање и анализе
172	Научно истраживање и развој
173	Рекламирање и истраживање тржишта
174	Остале стручне, научне и техничке делатности
175	Ветеринарске делатности
177	Изнајмљивање и лизинг
178	Делатности запошљавања
179	Делатности путничких агенција, тур-оператора, остале услуге резервације и пратеће активности
180	Заштитне и истражне делатности
181	Услуге одржавања објеката и околине
182	Канцеларијско-административне и друге помоћне пословне активности
184	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
185	Образовање

186	Здравствене делатности
187	Социјална заштита са смештајем
188	Социјална заштита без смештаја
190	Стваралачке, уметничке и забавне делатности
191	Делатности библиотека, архива, музеја, галерија и збирки и остале културне делатности
192	Коцкање и клађење
193	Спортске, забавне и рекреативне делатности
194	Делатности удружења
195	Поправка рачунара и предмета за личну употребу и и употребу у домаћинству
196	Остале личне услужне делатности
197	Делатности домаћинства који запошљавају послугу
198	Делатности домаћинства које производе робу и услуге за сопствене потребе
199	Делатност екстериторијалних организација и тела
999	Неприменљиво

Шифарник области делатности се примењују за секторске ознаке 20, 30, 63, 64, 90, 91, 92 и 93 (*Јавни нефинансијски сектор, Приватна нефинансијска друштва, Предузетници, Непрофитне институције, Нефинансијска друштва у стечају и друга правна лица у стечају, Предузетници у стечају, Финансијска друштва у стечају која нису у сектору државе и Јавна предузећа у стечају*).

Ознака 999 - Неприменљиво попуњава се само код сектора који не подлежу подели по класификацији делатности.

За потребе попуњавања извештаја, Народна банка Србије на својој интернет презентацији објављује шифре области делатности правних лица.

21. ШИФАРНИК СРЕДСТВА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Ознака	Назив средства обезбеђења
10	Без средстава обезбеђења
11	Обезбеђено стамбеним непокретностима
12	Обезбеђено пословним непокретностима
13	Обезбеђено готовинским депозитима
14	Обезбеђено државним гаранцијама
15	Обезбеђено осталим гаранцијама

16	Обезбеђено јемствима
17	Обезбеђено заложним правом
18	Обезбеђено хартијама од вредности
99	Обезбеђено другим средствима обезбеђења

Банка је обавезна да у случају више различитих средстава обезбеђења по једном пласману или потраживању, податке о тим средствима прикаже једном шифром, коју ће одредити на основу следећих критеријума:

1. Степена покривености пласмана или потраживања
2. Највеће вредности средстава обезбеђења (у случају истог степена покривености)
3. Прописаног редоследа шифара

Банка додељује ознаку 99 – *Обезбеђено другим средствима обезбеђења* у свим осталим случајевима који нису наведени осталим ознакама (нпр. осигурање).

22. ШИФАРНИК РЕГИОНАЛНА ПОДЕЛА

Ознака	Регионална подела
1	Регион Војводине
2	Београдски регион
3	Регион Шумадије и Западне Србије
4	Регион Јужне и Источне Србије

За физичка лица шифра региона се одређује на основу пребивалишта, док се за правна лица шифра региона одређује на основу седишта фирме.

За потребе попуњавања извештаја, Народна банка Србије на својој интернет презентацији објављује шифарник градова по регионима Републике Србије.

23. ШИФАРНИК НАЈАВА ОТКАЗНОГ РОКА

Ознака	Најава отказног рока
1	Отказни рок до 3 месеца и укључујући 3 месеца најаве
2	Отказни рок преко 3 месеца најаве

Шифре за најаву отказног рока односе се на шифарник врсте инструмента и ознаку 24 – депозити са отказним роком (постојећи послови).

Уколико банка својом пословном политиком захтева од клијента да најави повлачење већих новчаних износа, такав депозит се не сматра депозитом са отказним роком.

24. ШИФАРНИК ПРОМЕНЉИВОСТ КАМАТНЕ СТОПЕ

Ознака	Променљивост каматне стопе
10	С фиксном каматном стопом
11	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредних 12 месеци
12	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредном периоду који је дужи од 12 месеци и траје до 24 месеца
13	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредном периоду који је дужи од 24 месеца и траје до 36 месеци
14	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредном периоду који је дужи од 36 месеци и траје до 48 месеци
15	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредном периоду који је дужи од 48 месеци и траје до 60 месеци
16	С променљивом каматном стопом која подлеже промени у наредном периоду који је дужи од 60 месеци

За уговоре с комбинованом каматном стопом, при извештавању код постојећих послова, у периоду у коме је уговором дефинисана фиксна каматна стопа, банка бира ознаку 11–16 у зависности од периода преосталог до истека фиксне каматне стопе. Како се скраћује преостали период до прве могуће промене каматне стопе, банка је дужна да бира одговарајућу ознаку која одговара том периоду, све до ознаке 11, односно променљиве каматне стопе која подлеже промени у наредних 12 месеци.

Комбинована каматна стопа, у смислу ове методологије, јесте каматна стопа која се примењује као фиксна каматна стопа у иницијалном периоду отплате кредита, а као променљива каматна стопа у преосталом периоду отплате кредита.

Ознаком 10 - *С фиксном каматном стопом* обухваћена су и бескаматна потраживања код којих је каматна стопа 0% у целом периоду трајања посла.

Променљива каматна стопа је уговорена каматна стопа која у току трајања посла подлеже промени на основу уговорених услова, укључујући и периодично усклађивање.

25. ШИФАРНИК ПРОБЛЕМАТИЧНИХ КРЕДИТА

Ознака	Проблематични кредит
1	НЕ
2	ДА

Проблематични кредит је дефинисан прописима из области контроле пословања банака којим се уређују класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке и извештавање банака.

26. ШИФАРНИК ИПФКС

Ознака	Иницијални период фиксне каматне стопе
10	Променљива стопа и до 3 месеца ИПФКС
11	Преко 3 месеца и до 1 године ИПФКС
12	Преко 1 године и до 3 године ИПФКС
13	Преко 3 године и до 5 година ИПФКС
14	Преко 5 година и до 10 година ИПФКС
15	Преко 10 година ИПФКС

Иницијални период фиксне каматне стопе (ИПФКС) је унапред одређени, односно дефинисани период времена на почетку уговора о кредиту током ког каматна стопа не може бити промењена. ИПФКС може бити краћи или једнак оригиналној рочности кредита. Само кредити код нових послова класификују се по ИПФКС који се односи само на фиксне каматне стопе. Дакле, класификација кредита код нових послова врши се у зависности од врсте каматне стопе (фиксна или променљива). Уколико је каматна стопа фиксна, даља класификација се врши по иницијалном периоду фиксне каматне стопе.

27. ШИФАРНИК ВЕЛИЧИНА КРЕДИТА

Ознака	Подела по величини кредита
10	До (и укључујући) 50.000 EUR у динарској противвредности
11	Преко 50.000 EUR до (и укључујући) 100.000 EUR у динарској противвредности

12	Преко 100.000 EUR до (и укључујући) 250.000 EUR у динарској противвредности
13	Преко 250.000 EUR до (и укључујући) 1.000.000 EUR у динарској противвредности
14	Преко 1.000.000 EUR до (и укључујући) 5.000.000 EUR у динарској противвредности
15	Преко 5.000.000 EUR до (и укључујући) 10.000.000 EUR у динарској противвредности
16	Преко 10.000.000 EUR до (и укључујући) 20.000.000 EUR у динарској противвредности
17	Преко 20.000.000 EUR до (и укључујући) 50.000.000 EUR у динарској противвредности
18	Преко 50.000.000 EUR у динарској противвредности

Под величином кредита подразумева се иницијално одобрен износ кредита.

28. ШИФАРНИК ВРСТА УГОВОРА О КРЕДИТУ И ДЕПОЗИТУ

Ознака	Врста уговора о кредиту и депозиту
1	Новоуговорен посао
2	Поново уговорен постојећи посао

Новоуговорен посао обухвата кредитне и депозитне послове који су уговорени по први пут.

Поново уговорен постојећи посао обухвата кредитне и депозитне постојеће послове за које су одређени нови услови уз активно учешће клијента.

29. ШИФАРНИК ПОДВРСТА УГОВОРА

Ознака	Подврста уговора о кредиту и депозиту
1	Реализован, али не и отплаћен у месецу извештавања
2	Реализован, отплаћен у месецу извештавања
3	Закључен, а нереализован посао у месецу извештавања

Реализовани, али не и отплаћени уговори о кредиту и депозиту обухватају кредитне и депозитне послове који су закључени/промењени у извештајном месецу и евидентирају се кроз књиговодствено стање у извештајном месецу.

Реализовани, отплаћени уговори о кредиту и депозиту обухватају кредитне и депозитне послове који су закључени/промењени у извештајном месецу и не евидентирају се кроз књиговодствено стање у извештајном месецу.

Закључен, а нереализован посао у месецу извештавања обухвата кредитне и депозитне послове који су закључени/промењени у извештајном месецу, али у извештајном месецу још није дошло до коришћења. Датум закључења уговора сматра се одлучујућим фактором приликом класификације и укључивања новог кредитног или депозитног посла у извештај о висини каматних стопа банке за месец који је предмет извештавања. Приликом израчунавања каматних стопа на нове послове узимају се у обзир све каматне стопе по новим уговорима, чак и оне које можда никада неће бити приказане у статистици каматних стопа банке на постојеће послове. На пример, банка и клијент могу уговорити висину каматне стопе за одређени новчани износ, али на крају клијент може одлучити да не повуче кредит или положи депозит или може доћи до отказа уговора. У том случају уговорена каматна стопа и износ кредита или депозита биће укључени у статистику каматних стопа на нове послове, али се никада неће појавити у статистици каматних стопа на постојеће послове.

30. ШИФАРНИК ЗАТЕЗНА КАМАТА

Ознака	Затезна камата
1	Не
2	Да

Затезна камата се утврђује у складу са чланом 11. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Шифарник 30 банка попуњава и за нове и за постојеће послове.

4. ВРСТЕ ИЗРАЧУНАТИХ КАМАТНИХ СТОПА

4.1 Каматне стопе исказују се на годишњем нивоу са четири децимале уз заокруживање четврте децимале. Уколико је децимална цифра у петој децимали једнака или већа од 5, цифра у четвртој децимали повећава се за један.

- 4.2 Уколико банка исказује каматне стопе на месечном нивоу дужна је да их прерачуна на годишњи ниво. Прерачунавање месечне каматне стопе на годишњи ниво за комформни каматни рачун врши се према следећој математичкој формули:

$$GKS = \left[(1 + MKS)^{\frac{g}{m}} - 1 \right] \times 100$$

где је:

<i>GKS</i>	годишња каматна стопа,
<i>MKS</i>	месечна каматна стопа (у %),
<i>g</i>	број дана у години, и
<i>m</i>	једнак број дана у месецу.

Прерачунавање месечне каматне стопе на годишњи ниво за пропорционални каматни рачун врши се према следећој математичкој формули:

$$GKS = MKS \times \left(\frac{g}{m} \right) \times 100$$

где је:

<i>GKS</i>	годишња каматна стопа,
<i>MKS</i>	месечна каматна стопа (у %),
<i>g</i>	број дана у години, и
<i>m</i>	једнак број дана у месецу.

- 4.3 Уколико се за обрачун користи 365 дана (365/12), онда месеци имају једнак број дана 30,42, док уколико се за обрачун користи 360 дана (360/12) онда месец има 30 дана.
- 4.4 Банка доставља податке о износима и каматним стопама за сваки кредитни и депозитни посао појединачно, **осим података за које је другачије утврђено овом методологијом**. Уколико су код више појединачних кредита и депозита номиналне каматне стопе, као и уколико су израчунате каматне стопе исте, банка те податке приказује агрегирано.
- 4.5 За потребе извештавања о каматним стопама банака, увек се приказују каматне стопе са аспекта банке. Субвенције сектору становништва и нефинансијском сектору од стране трећих лица као што је нпр. Влада, не

узимају се у обзир приликом израчунавања каматних стопа код субвенција за депозитне послове.

Пример 1: Каматне стопе код субвенционисаних кредита и депозита

Уколико клијент добија камату по стопи од 5% на годишњем нивоу на положени депозит, при чему 3% добија од банке, а 2% је субвенционисано од стране трећег лица, само 3% улази у статистику каматних стопа банке. Такође, уколико банка зарачунава камату по стопи 10% годишње на кредит, при чему сам клијент плаћа 6%, а 4% плаћа трећа страна као субвенцију, каматна стопа од 10% годишње приказује се у статистици каматних стопа банке.

Овај принцип примењује се без обзира да ли треће лице даје субвенцију директно клијенту или то чини преко банке.

- 4.6 Банка користи три врсте израчунатих каматних стопа: ануализована уговорена каматна стопа (у даљем тексту: АУКС), уже дефинисана ефективна каматна стопа (у даљем тексту: УДЕКС) и ефективна каматна стопа (у даљем тексту: ЕКС).
- 4.7 Каматне стопе АУКС, УДЕКС и ЕКС изводе се из годишњих номиналних стопа, при чему ЕКС укључује и додатне трошкове и накнаде за банкарске услуге.
- 4.8 Банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи пропорционални метод израчунава АУКС уколико се наплата или припис камате на кредит, односно исплата или припис камате на депозит, врши у регуларним временским интервалима у току једне године или чешће или једнако отплати главнице кредита или исплати депозита у случајевима када:
  - а) уговором није предвиђена промена каматне стопе, и
  - б) уговором је предвиђена промена каматне стопе при чему висина будуће каматне стопе није позната у моменту закључења уговора.
- 4.9 Регуларним временским интервалом сматра се дневна, месечна, двомесечна, тромесечна, четворомесечна, полугодишња и годишња наплата или припис камате на кредит, односно исплата или припис камате на депозит унутар једне године.

- 4.10 Банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи пропорционални метод израчунава УДЕКС у следећем случају:
- а) уколико се наплата или припис камате на кредит, односно исплата или припис камате на депозит врши у нерегуларним временским интервалима или уколико се отплата/исплата главнице врши чешће од плаћања камате.
- 4.11 УДЕКС израчунава банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи конформни метод.
- 4.12 УДЕКС израчунава банка у следећим случајевима без обзира на метод обрачуна камате:
- а) код кредита и депозита који се исплаћују или депонују у траншама;
  - б) код кредита и депозита на нове послове са фиксном растућом или опадајућом каматном стопом (степенаста каматна стопа), и
  - в) код субвенционисаних кредита у случајевима када банка наплаћује камату од клијента и трећег лица/државе која субвенционира кредит у различитим временским периодима.
- 4.13 Уколико се определи банка може све каматне стопе на кредите и депозите да израчунава као УДЕКС.
- 4.14 Уколико банка користи пропорционални метод за обрачун камате и уколико се исплата или припис камате на кредит или депозит врши у регуларним временским интервалима у току једне године или чешће или једнако од отплате главнице кредита или исплате депозита, АУКС је једнак УДЕКС-у.
- 4.15 Банка која користи пропорционални метод за обрачун камате на кредите и депозите користи АУКС или УДЕКС према приложеној матрици.

Табела 1: Матрица учесталости наплате камате и отплате главнице

		Учесталост наплате камате		
		Месечна	Квартална	Годишња
Учесталост отплате главнице	Месечна	АУКС	УДЕКС	УДЕКС
	Квартална	АУКС	АУКС	УДЕКС
	Годишња	АУКС	АУКС	АУКС
	На крају уговора	АУКС	АУКС	АУКС

- 4.16 За све кредите и друге пласмане на нове послове као и за дуг по кредитним картицама и дозвољена прекорачења за сектор становништва, банка поред номиналне каматне стопе, износа и израчунате каматне стопе (АУКС или УДЕКС), доставља и ЕКС.
- 4.17 Приликом израчунавања каматних стопа АУКС или УДЕКС укључују се само они уговори о кредиту или депозиту који се класификују као постојећи послови последњег дана у календарском месецу о коме се извештава. Подаци о висини каматне стопе за уговоре о кредиту или депозиту који су у неком периоду током извештајног месеца били активни, али су закључно са последњим даном у календарском месецу то престали да буду, тј. дошло је до потпуне отплате кредита или исплате депозита, не достављају се.

5. АНУАЛИЗОВАНА УГОВОРЕНА КАМАТНА СТОПА (АУКС)

- 5.1 Математичка формула за израчунавање АУКС-а је:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n} \right)^n - 1$$

где је:

- x ануализована каматна стопа (АУКС);
- r_{ag} годишња номинална каматна стопа уговорена између банке и клијента за кредит или депозит, где се наплата или припис камате на кредит, односно исплата или припис камате на депозит врши у регуларним временским интервалима унутар једне године, и
- n број временских периода током којих се врши наплата/исплата/припис камате (тј. $n = 1$ за годишње плаћање, $n = 2$ за полугодишње плаћање, $n = 4$ за квартално, $n = 12$ за месечно, и $n = 365$ само уколико се камата заиста плаћа дневно, а не уколико се обрачунава дневно).

Стандардна година има 365 дана или 366 дана у преступној години, 52 недеље или 12 једнаких месеци. Претпоставља се да месеци имају једнак број дана 30,42 (365/12), без обзира да ли је година преступна или не.

Пример 2: Израчунавање ануализоване уговорене каматне стопе

Одобрен је кредит на временски период од 5 година. Уговорена каматна стопа износи 10% годишње, камата се плаћа квартално, а отплата главнице по року доспећа. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{0,1}{4}\right)^4 - 1 = 0,10381289 = 10,3813\%$$

За кредит са роком доспећа од 5 година, уговорена каматна стопа износи 10% годишње. Плаћање камате се врши годишње. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{0,1}{1}\right)^1 - 1 = 0,1 = 10\%$$

Одобрен је кредит на временски период од 5 година. Уговорена каматна стопа износи 10% годишње, при чему се камата плаћа по року доспећа. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{0,1}{\frac{1}{5}}\right)^{\frac{1}{5}} - 1 = 0,084471771 = 8,44712\%$$

Одобрен је кредит на временски период од 5 година. Уговорена каматна стопа износи 10% годишње, а камата се плаћа квартално. Износ добијеног кредита умањен је за 2% колико износи дисагио. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \frac{\left(1 + \frac{r_{ag} + \frac{\text{Дисагио}}{\text{Рокодоспећа}}}{n}\right)^n - 1}{1 - \text{Дисагио}} = \frac{\left(1 + \frac{0,1 + \frac{0,02}{5}}{4}\right)^4 - 1}{1 - 0,02} = 0,1103334296 = 11,0333\%$$

Уговорена каматна стопа на депозит износи 3% годишње, а припис камате врши се годишње. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{1}\right)^1 - 1 = 0,030000 = 3,0000\%$$

Уговорена каматна стопа на депозит износи 3% годишње, а припис камате врши се квартално. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{4}\right)^4 - 1 = 0,030339 = 3,0339\%$$

Положен је депозит са роком доспећа од 3 месеца. Уговорена каматна стопа на депозит износи 3% годишње, а припис камате врши се по року доспећа. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{4}\right)^4 - 1 = 0,030339 = 3,0339\%$$

Уколико се исплата камате на депозит рочности од 3 месеца врши на крају сваког месеца, а уговорена каматна стопа износи 3% годишње, АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{12}\right)^{12} - 1 = 0,030416 = 3,0416\%$$

Уколико се камата на преконоћни депозит исплаћује дневно, $n = 365$, уговорена каматна стопа износи 3% годишње, АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{365}\right)^{365} - 1 = 0,030453 = 3,0453\%$$

Међутим, уколико се камата на преконоћни депозит исплаћује једном годишње, АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,03}{1}\right)^1 - 1 = 0,030000 = 3,0000\%$$

Депозит од 10 000 РСД положен је на период од две године. По истеку две године клијенту је исплаћено 11 000 РСД . Током овог периода клијент је зарадио 10%. АУКС се израчунава на следећи начин:

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n}\right)^n - 1 = \left(1 + \frac{0,1/2}{1/2}\right)^{1/2} - 1 = 0,0488084 = 4,8808\%$$

6. УЖЕ ДЕФИНИСАНА ЕФЕКТИВНА КАМАТНА СТОПА (УДЕКС)

6.1 Математичка формула која се користи за израчунавање УДЕКС-а је:

$$K = \sum_{n=1}^N (CF_n \times DF_n) = \sum_{n=1}^N \left(CF_n \times \left(\frac{1}{1+i} \right)^{\frac{D_n}{365}} \right)$$

где је:

- K износ кредита;
- N укупан број плаћања;
- CF_n новчани ток n , из угла банке у случају кредита или из угла клијента у случају депозита;
- DF_n дисконтни фактор за n плаћање;
- i каматна стопа (УДЕКС), и
- Dn број дана до n -тог плаћања

Дисконтни фактор за n плаћање израчунава се по следећој формули:

$$DF_n = (1+i)^{-D_n / 365}$$

где је:

- DF_n дисконтни фактор за n плаћање;
- i каматна стопа (УДЕКС), и
- Dn број дана до n -тог плаћања

Стандардна година има 365 дана или 366 дана у преступној години, 52 недеље или 12 једнаких месеци. Претпоставља се да месеци имају једнак број дана 30,42 (365/12), без обзира да ли је година преступна или не. Израчунати УДЕКС ће бити исти уколико се за обрачун користи 360 дана при чему месеци имају једнак број дана 30 (360/12).

Уколико се за обрачун користи 360 дана, дисконтни фактор се израчунава по следећој формули:

$$DF_n = (1+i)^{-D_n/360}$$

где је:

DF_n дисконтни фактор за n плаћање;

i каматна стопа (УДЕКС), и

D_n број дана до n -тог плаћања

7. ЕФЕКТИВНА КАМАТНА СТОПА (ЕКС)

- 7.1 Банка израчунава ЕКС у складу са прописом Народне банке Србије којим се одређују услови и начини обрачуна ефективне каматне стопе.
- 7.2 ЕКС не може бити нижа од АУКС-а или УДЕКС-а. Математичка разлика између АУКС-а или УДЕКС-а са једне стране и ЕКС-а са друге представља компоненту других трошкова које банка обрачунава.
- 7.3 При извештавању за нове послове, ЕКС се израчунава за све кредите и друге пласмане за сектор становништва. При извештавању за постојеће послове, ЕКС се израчунава за дуг по кредитним картицама и дозвољена прекорачења за сектор становништва.
- 7.4 Обрачун ефективне каматне стопе за кредите с комбинованом каматном стопом треба да буде у складу с начином обрачуна прописаним тачком 16. Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и обрасцима који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, бр 51/2025 и 70/2025).

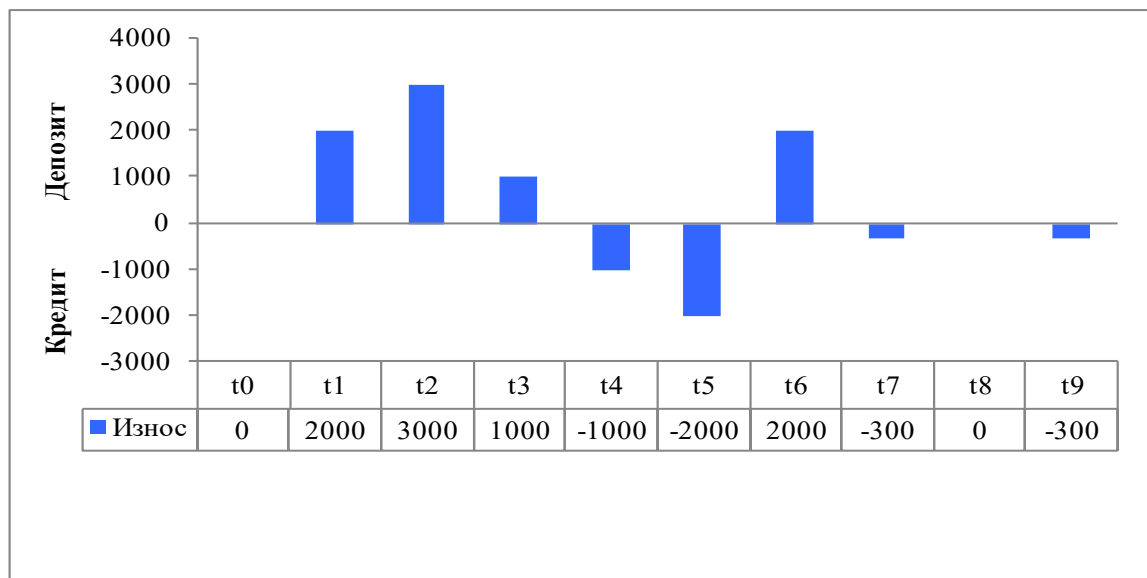
8. КАМАТНЕ СТОПЕ

- 8.1 Приликом израчунавања каматних стопа код преконоћних депозита, депозита са отказним роком, дуга по кредитним картицама, револвинг кредита и минуса по текућем рачуну (у даљем тексту: волатилни инструменти) концепт нових послова не односи се само на нове послове већ се проширује и обухвата укупно стање ових инструмената. Пошто се код волатилних инструмената достављају подаци који се односе на укупно стање, не постоји разграничење на постојеће и нове послове.

- 8.2 Каматне стопе код волатилних инструмената израчунавају се као пондерисани просеци каматних стопа које се примењују на књиговодствено стање тих инструмената последњег календарског дана у месецу о коме се извештава (приказују се у складу са тачкама 40 и 41).
- 8.3 Код партија које у зависности од стања на рачуну могу бити кредитне (минус по текућем рачуну) или депозитне (преконоћни депозит), стање последњег календарског дана у месецу о коме се извештава одређује да ли је у питању кредитни или депозитни рачун.

У табели 2 приказан је пример комбинованог кредитног и депозитног рачуна.

Табела 2: Комбиновани кредитни и депозитни рачун

Стање последњег дана у месецу узима се у циљу одређивања да ли је рачун кредитни или депозитни у месецу о коме се извештава, односно да ли је у питању минус по текућем рачуну или преконоћни депозит. Уколико свако од времена од t_0 до t_9 представља један месец, тада салда у временима t_1 , t_2 , t_3 , и t_6 представљају преконоћни депозит, а у временима t_4 , t_5 , t_7 и t_9 минус по текућем рачуну. Уколико свако од времена од t_0 до t_9 представља један дан, при чему време t_9 представља дан извештавања, у овом примеру рачун је кредитни, тј. у питању је минус по текућем рачуну јер се у обзир узима само стање рачуна на последњи дан у календарском месецу о коме се извештава.

У примеру 3 приказан је начин израчунавања просечно пондерисане каматне стопе код дуга по кредитној картици.

Пример 3: Приказивање каматне стопе код дуга по кредитној картици

Последњег дана у месецу стање укупног дуга по кредитној картици износи 12 000 динара. Од тог износа 8 000 динара представља кредитну погодност (одложено плаћање по 0% камате), а 4 000 динара је продужени кредит по каматној стопи од 24% (каматна стопа > 0%).

У оквиру нових послова приказује се износ од 4 000 динара и каматна стопа које је већа од 0%. У примеру се приказује каматна стопа од 24%.

У оквиру каматних стопа банке на постојеће послове приказује се износ од 12 000 динара и просечно пондерисана каматна стопа која у примеру износи 8,0000%.

$$i = \frac{(4000 \times 24\%) + (8000 \times 0\%)}{12000} = 8,0000\%$$

- 8.4 Уколико клијент не отплати уговорени минималан износ отплате дуга по кредитној картици у року предвиђеним уговором, банка зарачунава одређене пенале који могу бити у форми каматне стопе, тј. више каматне стопе, и као такви укључују се у статистику каматних стопа. Уколико се пенали приказују у форми додатних трошкова или накнада, не укључују се у израчунавање АУКС-а или УДЕКС-а.
- 8.5 Одобрени кредитни лимит у оквиру ког клијент може да се задужи сам по себи не представља нови посао.

У примеру 4 приказује се начин евидентирања каматне стопе банке на постојеће и нове послове за орочени депозит.

Пример 4: Начин приказивања каматне стопе на постојеће и нове послове

Банка је примила депозит у износу од 1 000 евра који је орочен на две године. Номинална (уговорена) каматна стопа износи 7% годишње. На крају уговора, клијент има следеће могућности:

- 1) да повуче положени новац;

- 2) да обавести банку да жели да обнови уговор под истим условима;
- 3) да не учини ништа, и у том случају банка може аутоматски продужити уговор под истим условима, и
- 4) да преговара о условима уговора, а у том случају клијент има могућност да успе да промени услове из уговора или да не успе.

Ове четири могућности биће приказане у статистици каматних стопа на постојеће и нове послове на следећи начин при чему t_0 означава време закључења уговора, а времена t_1 и t_2 наредне периоде у месецима:

1) Повлачење положеног новца:

	t_0	t_1	t_2
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	7%	7%	-
Пондер (КСПП)	1000	1000	-
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	7%	-	-
Пондер (КСНП)	1000	-	-

2) Клијент обавештава банку да жели да обнови уговор под истим условима:

	t_0	t_1	t_2
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	7%	7%	7%
Пондер (КСПП)	1000	1000	1000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	7%	-	7%
Пондер (КСНП)	1000	-	1000

3) Аутоматско продужавање уговора под истим условима:

	t_0	t_1	t_2
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	7%	7%	7%
Пондер (КСПП)	1000	1000	1000

Каматна стопа на нови посао (КСНП)	7%	-	-
Пондер (КСНП)	1000	-	-

4) Преговарање о условима из уговора:

		t_0	t_1	t_2
Клијент је успео да промени услове из уговора	Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	7%	7%	10%
	Пондер (КСПП)	1000	1000	1000
	Каматна стопа на нови посао (КСНП)	7%	-	10%
	Пондер (КСНП)	1000	-	1000
Клијент није успео да промени услове из уговора	Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	7%	7%	7%
	Пондер (КСПП)	1000	1000	1000
	Каматна стопа на нови посао (КСНП)	7%	-	7%
	Пондер (КСНП)	1000	-	1000

8.6 Код орочених депозита код којих се одређени фиксни новчани износ орочава на одређени временски период, новим послом сматра се само онај код ког је дошло до отварања новог рачуна/партије по први пут и када је уједно уговорена и каматна стопа и новчани износ депозита.

У примеру 5 приказан је начин израчунавања каматне стопе банке на постојеће и нове послове за три посебна орочена депозита.

Пример 5: Начин приказивања каматне стопе на нове и постојеће послове

Клијент је положио у банку три посебно орочена депозита у следећим временима:

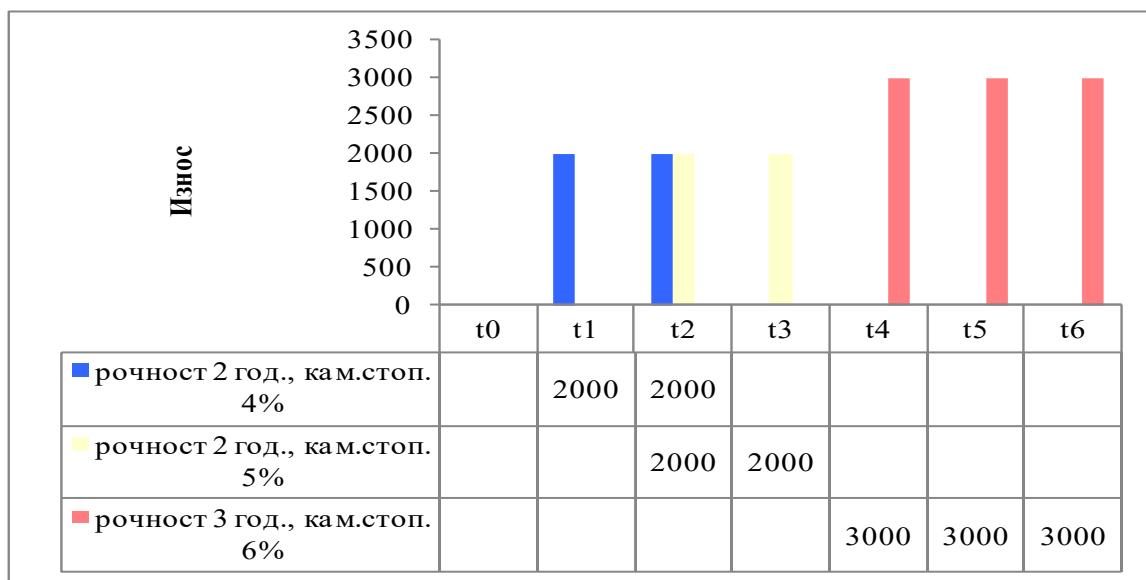
- а) У времену t_1 на период од 2 године орочено је 2 000 динара по годишњој каматној стопи од 4%;
- б) У времену t_2 на период од 2 године орочено је 2 000 динара по годишњој каматној стопи од 5%, и
- в) У времену t_4 на период од 3 године орочено је 3 000 динара по годишњој каматној стопи од 6%.

У времену t_1 депозит у износу од 2 000 динара положен је као нови депозит. У том периоду, каматна стопа на нове и постојеће послове износи 4% као што је приказано у табели 3. У времену t_2 депозит у износу од 2 000 динара по каматној стопи од 4% представља већ постојећи депозит, док депозит у износу од 2 000 динара по каматној стопи од 5% представља нови депозит. Стога се у времену t_2 каматна стопа на постојећи посао израчунава на следећи начин:

$$(0,04 \times 2\,000 + 0,05 \times 2\,000) / 4\,000 = 0,045 = 4,5\%$$

У истом том времену t_2 , каматна стопа на нове послове од 5% искључиво се односи на нови, други депозит.

Табела 3: Каматна стопа на постојеће и нове послове код посебно орочених депозита

	t0	t1	t2	t3	t4	t5	t6
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	-	4%	4,50%	5%	6,%	6%	6%
Пондер (КСПП)	-	2 000	4 000	2 000	3 000	3 000	3 000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	-	4%	5%	-	6%	-	-
Пондер (КСНП)	-	2 000	2 000	-	3 000	-	-

8.7 У статистици каматних стопа на нове послове третман рачуна штедног плана који је везан за рачун депозита са уговореном рочношћу (орочена штедња) или преконоћног депозита (штедња по виђењу) зависи од сваког појединачног уговора. Штедни план је модел штедње где клијент месечно врши уплату износа који одабере. Статистика каматних стопа на нове послове код депозита који представљају штедни план приказаће или иницијално положени депозит или максималан износ депозита, али неће приказати прогресивни раст износа депозита.

У примеру 6 приказан је начин евидентирања каматне стопе код штедног плана.

Пример 6: Каматна стопа код штедног плана

Банка и клијент договорили су да клијент сваког месеца током периода од две године полаже депозит у износу од 2 000 динара. Прва уплата извршена је неколико недеља након закључења уговора. Током периода од две године клијент ће редовно месечно уплаћивати договорени износ који ће довести до прогресивног раста износа депозита. Овај раст депозита из месеца у месец биће приказан у статистици каматних стопа на постојеће послове. У статистици каматних стопа на нове послове биће приказана каматна стопа на депозит у времену закључења уговора.

Износ и висина каматне стопе на депозит биће евидентирани на следећи од два начина:

а) Уколико је уговором између банке и клијента чврсто дефинисана обавеза клијента да сваког месеца уплаћује 2 000 динара, тако да је *ex ante* сигурно да ће клијент у времену t_{24} (по року доспећа) на рачуну акумулирати 48 000 динара, тада се цео износ, односно 48 000 динара, приказује у статистици нових послова. Уколико се на штедни план примењује променљива каматна стопа, у статистици каматних стопа на нове послове приказује се каматна стопа која је утврђена на дан закључења уговора.

б) Уколико уговором између банке и клијента није чврсто дефинисана обавеза клијента, већ је уговорен флексибилни штедни план према коме би клијент требао сваког месеца до рока доспећа да уплаћује 2 000 динара, што подразумева да уплаћени износ може бити виши или нижи, тако да ће укупно акумулирани износ бити познат тек након истека рока доспећа *ex post*, у статистици каматних стопа на нове послове биће приказан само иницијално положени износ депозита (2 000 динара). Уколико се на штедни план примењује променљива каматна стопа, у статистици каматних стопа

на нове послове приказује се каматна стопа која је утврђена на дан полагања депозита.

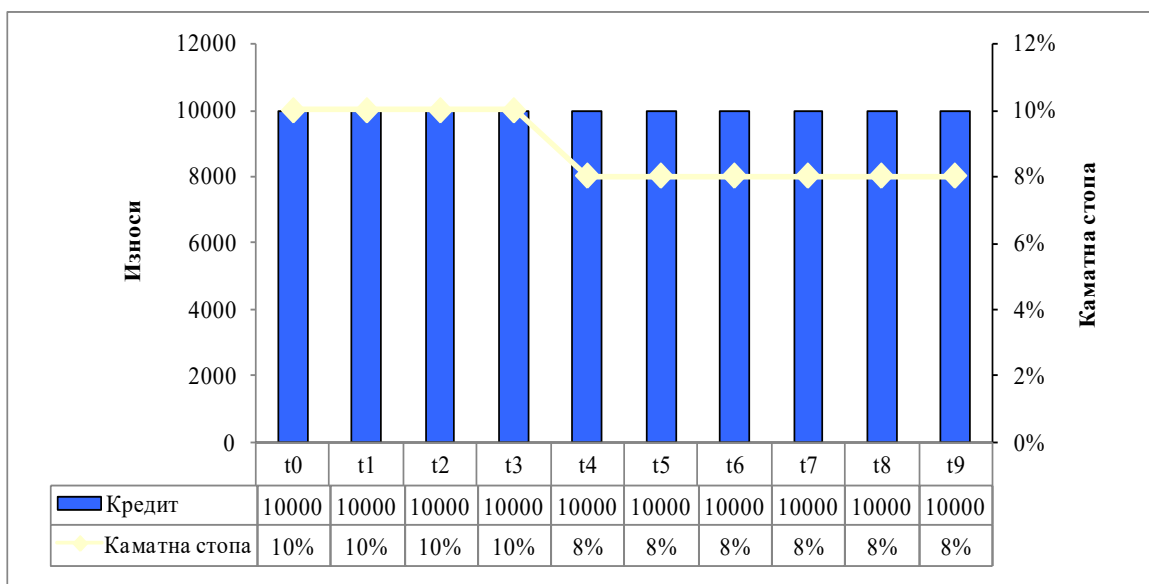
Уколико није позната висина депозита која ће бити акумулирана по року доспећа, полази се од претпоставке да ће висина депозита бити одређена *ex post*.

У примеру 7 и табели 4 приказан је начин евидентирања каматне стопе на кредит са фиксном каматном стопом и иницијалним периодом фиксне каматне стопе.

Пример 7: Каматна стопа на кредит са фиксном каматном стопом и ИПФКС

У времену t_0 банка и клијент уговорили су кредит на 10 година у износу од 10 000 евра са фиксном годишњом каматном стопом од 10% за период од прве четири године (до времена t_3). Након овог иницијалног периода фиксне каматне стопе, нова каматна стопа биће договорена за преостали период. Нова каматна стопа може бити фиксна или променљива у наредном периоду, али свакако њена висина није позната у времену t_0 . Као резултат нових преговора о висини каматне стопе у времену t_4 , уговорена је нова фиксна каматна стопа која на годишњем нивоу износи 8% за преостали период од 6 година. Статистика каматних стопа на нове послове приказује каматну стопу од 10% у времену t_0 и каматну стопу од 8% у времену t_4 .

Табела 4: Каматна стопа на кредит са фиксном каматном стопом и ИПФКС

	t ₀	t ₁	t ₂	t ₃	t ₄	t ₅	t ₆	t ₇	t ₈	t ₉
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	10%	10%	10%	10%	8%	8%	8%	8%	8%	8%
Пондер (КСПП)	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	10%	-	-	-	8%	-	-	-	-	-
Пондер (КСНП)	10000	-	-	-	10000	-	-	-	-	-

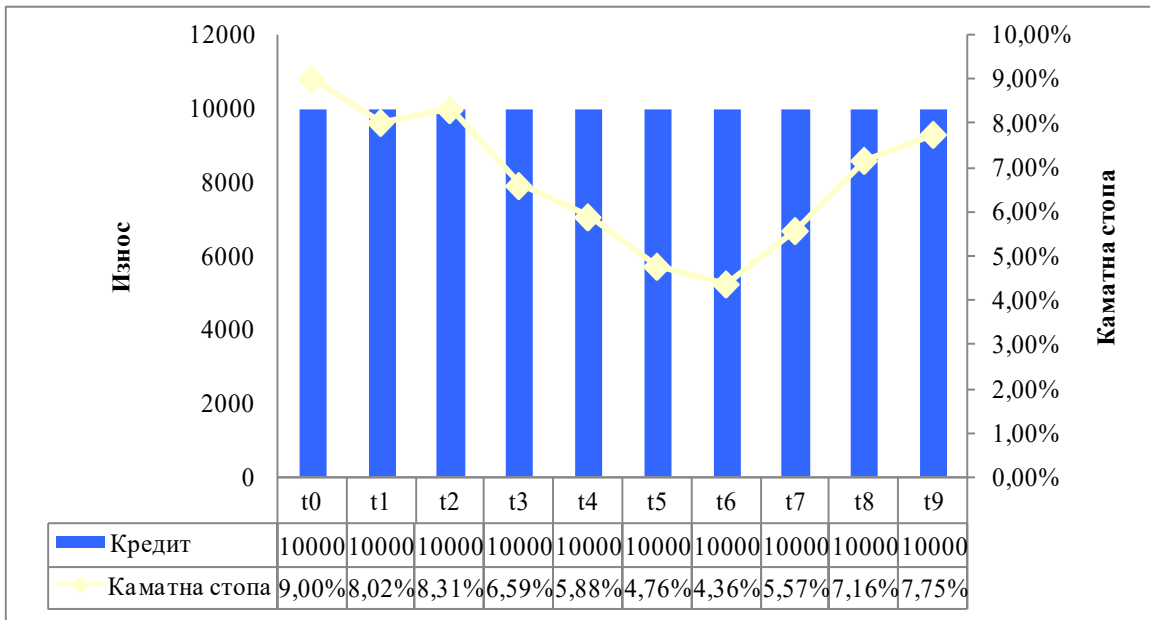
У примеру 8 и табели 5 приказан је начин евидентирања каматне стопе на кредит са фиксном каматном стопом и иницијалним периодом фиксне каматне стопе од једне године након ког уговор предвиђа промену каматне стопе у променљиву стопу за преостали период трајања кредита.

Пример 8: Промена каматне стопе из фиксне у променљиву каматну стопу

У времену t_0 банка и клијент уговорили су кредит на 10 година са фиксном годишњом каматном стопом од 9% за период од првих 12 месеци. Након овог иницијалног периода фиксне каматне стопе, нова каматна стопа аутоматски ће бити усклађена са EURIBOR-ом + x процентних поена. Ова каматна стопа биће примењена наредних годину дана, након чега ће

каматна стопа бити поново усклађена са EURIBOR-ом + x процентних поена. Једино каматна стопа од 9% у току прве године сматра се новим послом у времену t_0 . Дакле, промена из фиксне у променљиву каматну стопу и обрнуто и њихово аутоматско усклађивање не приказује се у статистици нових послова. Ова промена не представља нови уговор, већ део услова из уговора који су дефинисани у времену t_0 . Промена каматне стопе током трајања уговора биће приказана у статистици постојећих послова.

Табела 5: Промена каматне стопе из фиксне у променљиву каматну стопу

	t_0	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6	t_7	t_8	t_9
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	9%	8,02%	8,31%	6,59%	5,88%	4,76%	4,36%	5,57%	7,16%	7,75%
Пондер (КСПП)	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	9%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пондер (КСНП)	10000	-	-	-	-	-	-	-	-	-

- 8.8 Додатни кредит односно када клијент на већ постојећи кредит тражи додатни (допунски) кредит, у статистици каматних стопа приказује се на следећи начин. Уколико се нови уговор односи само на додатни износ кредита, онда ово представља нови посао. Уколико је дошло до поновних преговора који се односе и на већ постојећи и на додатни кредит, у питању је целокупни нови посао без обзира да ли је дошло или није до промене каматне стопе.

У примеру 9 приказан је начин евидентирања каматне стопе код додатног кредита.

Пример 9: Приказивање каматне стопе код додатног кредита

У случају када клијент има кредит у вредности од 100 000 динара са уговореном каматном стопом од 9% годишње, и тражи додатни кредит у износу од 50 000 динара, постоје две могућности третирања овог додатног кредита. Уколико се нови уговор односи само на додатни износ кредита од 50 000 динара, онда се овај додатни кредит приказује као нови посао, при чему каматна стопа може бити иста, тј. 9%, али може бити виша или нижа од те каматне стопе. Претходни кредит у висини од 100 000 динара приказује се као постојећи посао. Уколико је дошло до нових преговора, тј. нових услова уговора који се односе на свих 150 000 РСД (постојећи кредит од 100 000 динара + допунски кредит од 50 000 динара), укупан износ кредита и поново уговорена каматна стопа приказују се као нови посао. Каматна стопа договорена приликом склапања новог уговора представља каматну стопу на нове послове, при чему она може бити 9% као код претходног кредита, или виша или нижа.

Пример 10 и табела 6 приказује начин евидентирања каматне стопе код кредита који се исплаћује у траншама.

Пример 10: Каматна стопа на кредит који се исплаћује у траншама

Банка је одобрила кредит на 10 година у висини од 100 000 динара који се исплаћује у траншама са фиксном годишњом каматном стопом од 8%. Банка и клијент су се договорили да уместо повлачења укупног износа кредита у времену t_0 кредит буде исплаћен у траншама у временима t_1 , t_2 , t_3 , итд.

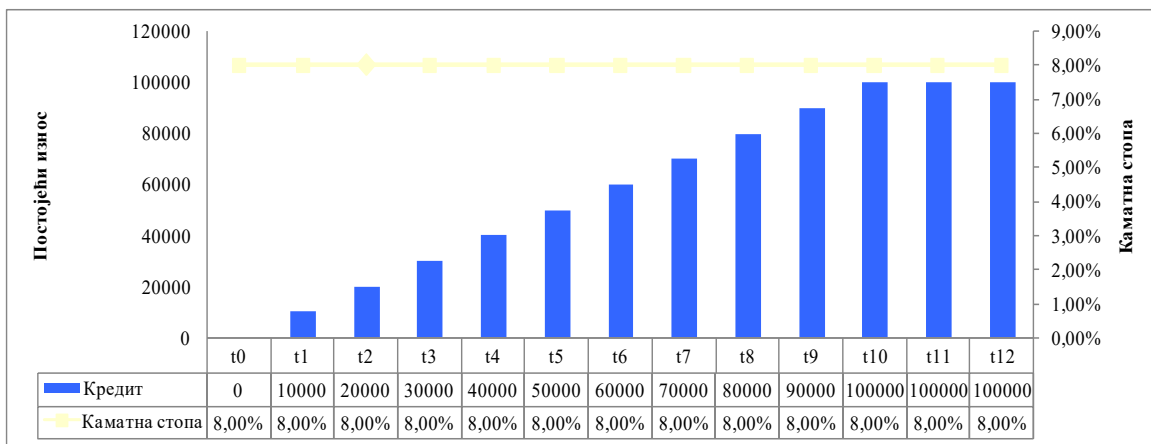
Прву траншу кредита у висини од 10 000 динара клијент је повукао у времену t_1 , а остале транше кредита у висини од по 10 000 динара у наредних девет месеци. Нови посао представља каматну стопу од 8% на износ од 100 000 динара у времену t_0 . Каматна стопа на постојећи посао од 8% на износ од 10 000 динара приказује се у времену t_1 , у времену t_2 на износ од 20 000 динара, у времену t_3 на износ 30 000 динара итд., и коначно каматна стопа од 8% на износ од 100 000 динара у времену t_{10} до рока доспећа. У времену t_0 не приказује се каматна стопа на постојећи посао пошто кредит још увек није пуштен у течај.

Уколико кредит који се исплаћује у траншама има елементе револвинг кредита приказује се као револвинг кредит.

Уколико је код кредита који се исплаћује у траншама дошло до пуштања у течај дела кредита, а пуштање у течај преосталог износа зависи нпр. од достављања неопходне документације, код нових послова приказује се целокупан износ одобреног кредита, а код постојећих послова књиговодствено стање тог кредита на последњи дан у месецу.

Код кредита који се исплаћују у траншама, уколико висина каматне стопе није дефинисана у уговору већ је уговором предвиђена могућност да висина каматне стопе буде накнадно одређена, тј. у времену пуштања кредита у течај (повлачења кредита у траншама), при чему се висина каматне стопе везује за вредност неког од индекса новчаног тржишта (нпр. једномесечни, тромесечни, шестомесечни, дванаестомесечни EURIBOR итд.) + x процентних поена, статистика каматних стопа на нове послове приказује најнижу вредност могуће каматне стопе у моменту закључења уговора (t_0). Односно, када конкретан индекс није одређен бира се онај од уговором понуђених индекса који има најнижу вредност у том тренутку.

Табела 6: Каматна стопа на кредит који се исплаћује у траншама

	t0	t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	-	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%
Пондер (КСПП)	-	10000	20000	30000	40000	50000	60000	70000	80000	90000	100000	100000	100000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	8%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пондер (КСНП)	100000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

У примеру 11 приказан је начин израчунавања просечно пондерисане каматне стопе на кредите у статистици каматних стопа на постојеће и нове послове.

Пример 11: Израчунавање просечно пондерисане каматне стопе

У месецу о коме се извештава, уговорени су следећи нови потрошачки кредити за сектор становништва са роком доспећа од 5 година:

кредит 1 у износу од 10 000 евра по годишњој каматној стопи од 5,25%, и кредит 2 у износу од 20 000 евра по годишњој каматној стопи од 5%. Прва транша кредита у износу од 5 000 евра исплаћена је одмах (то је једина транша исплаћена у месецу о коме се извештава).

Камата се плаћа годишње.

Ови кредити класификују се у статистици каматних стопа на нове послове за сектор становништва у оквиру индикатора „преко једне године и до пет година ИПФКС“, а у статистици постојећих послова у оквиру индикатора „преко једне и до пет година“.

Просечно пондерисана каматна стопа у статистици нових послова израчунава се на следећи начин:

$$\frac{(5,25 \times 10000 + 5,0 \times 20000)}{30000} = 5,0833 \%$$

Просечно пондерисана каматна стопа у статистици постојећих послова израчунава се на следећи начин:

$$\frac{(5,25 \times 10000 + 5,0 \times 5000)}{15000} = 5,1667 \%$$

- 8.9 Приликом ануализовања променљиве номиналне годишње каматне стопе на нове послове, полази се од претпоставке да ће каматна стопа остати непромењена током трајања уговора, тј. узима се вредност индекса новчаног тржишта позната у моменту закључења уговора (t_0).

У примерима 12 и 13 приказан је начин евидентирања променљиве каматне стопе везане за неки индекс новчаног тржишта.

Пример 12: Начин евидентирања променљиве каматне стопе

Уколико у времену закључења уговора једномесечни EURIBOR + 0,5 процентних поена износи 2% годишње, што уједно представља најнижу могућу каматну стопу, АУКС, УДЕКС или ЕКС на нове послове биће израчунати на основу номиналне каматне стопе од 2% годишње. С друге стране, каматне стопе на постојеће послове приказаће важеће каматне стопе на последњи дан у месецу о коме се извештава.

Пример 13: Начин евидентирања променљиве каматне стопе

Банка је у марту 2009. године одобрила кредит клијенту на две године са променљивом каматном стопом. Уговором је дефинисано да је каматна стопа везана за неки индекс новчаног тржишта. Каматна стопа у првом месецу, тј. у марту 2009. године износи 10%. У марту 2009. године није позната каматна стопа у наредном периоду пошто зависи од кретања (раста или пада) индекса дефинисаног уговором. Код статистике каматних стопа на нове послове, уколико је каматна стопа променљива, полази се од претпоставке да ће каматна стопа остати на нивоу на коме је била на дан закључења уговора, односно 10%.

У наредном извештавању, каматне стопе на постојеће послове приказаће важеће каматне стопе на последњи дан у месецу о коме се извештава.

- 8.10 Код кредита и депозита код којих се каматна стопа везује за вредност неког индекса новчаног тржишта (нпр. једномесечни, тромесечни, шестомесечни, дванаестомесечни EURIBOR) + x процентних поена, при чему је дефинисан коридор у оквиру ког може да се креће каматна стопа, тј. дефинисан је доњи (минималан) и горњи (максималан) праг висине каматне стопе, каматна стопа на нове послове третира се на следећи начин. Уколико је збир индекса новчаног тржишта + x процентних поена нижи од доњег прага, статистика нових послова приказује минимално утврђену каматну стопу. Уколико је збир индекса новчаног тржишта + x процентних поена виши од горњег прага, статистика нових послова приказује максимално утврђену каматну стопу.

Пример 14 приказује начин евидентирања каматне стопе дефинисане унутар одређеног коридора.

Пример 14: Каматна стопа дефинисана унутар коридора

Уговором је дефинисана каматна стопа у висини од дванаестомесечни EURIBOR + 0,4 процентна поена, при чему каматна стопа не може бити нижа од 2% нити виша од 6%. Уколико је у периоду закључења уговора дванаестомесечни EURIBOR 1,5%, тада се 2% приказује као каматна стопа на нови посао, јер је $1,5\% + 0,4$ пп ниже од доње границе. Уколико је у периоду потписивања уговора дванаестомесечни EURIBOR 4,5% тада се 4,9% приказује као каматна стопа на нови посао ($4,5\% + 0,4$ пп = 4,9%). Уколико је у периоду закључења уговора дванаестомесечни EURIBOR 5,9%, онда каматна стопа на нови посао износи 6%, зато што је стопа од 6,3% ($5,9\% + 0,4$ пп) изнад уговорене горње границе.

Каматна стопа на постојеће послове приказују важеће каматне стопе на последњи дан у месецу о коме се извештава. Доња и горња граница третирају се на исти начин као и код каматних стопа на нове послове.

9. СПЕЦИФИЧНИ КРЕДИТНИ И ДЕПОЗИТНИ ПОСЛОВИ

9.1 *Степенаста каматна стопа*

Кредити и депозити са растућом или опадајућом фиксном каматном стопом, односно степенастом каматном стопом, су кредити и депозити са фиксном

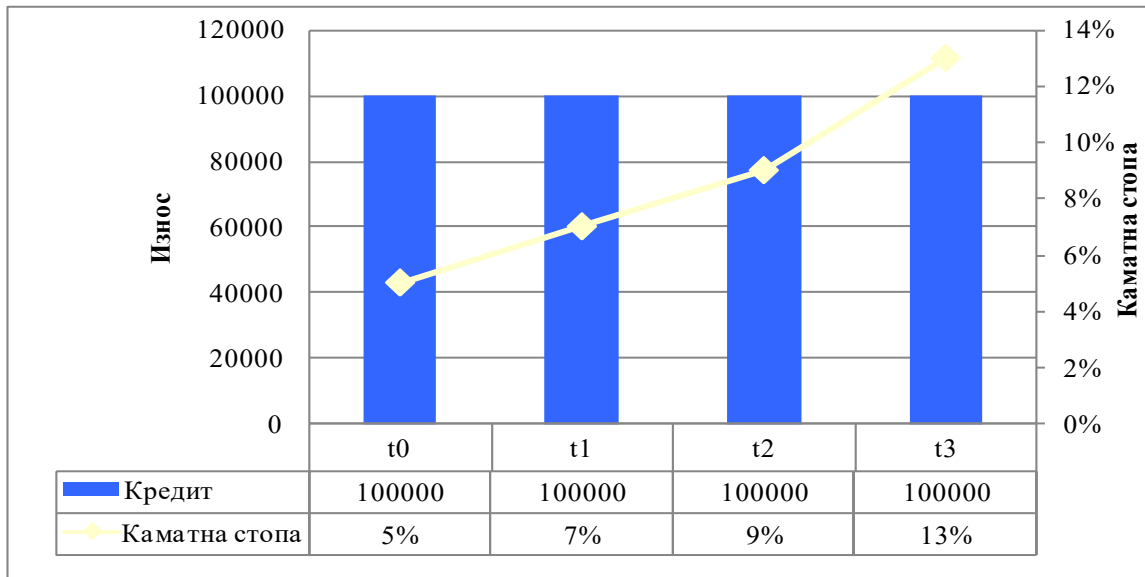
рочношћу код којих се примењује каматна стопа која расте или опада из године у годину, за унапред утврђени број процентних поена. Код ових кредита иницијални период фиксне каматне стопе једнак је рочности кредита, пошто је фиксна каматна стопа уговорена за укупну рочност кредита у времену t_0 када је уговор закључен.

Пример 15 и табела 7 приказују начин евидентирања каматне стопе на кредит са растућом каматном стопом.

Пример 15: Кредит са степенастом каматном стопом

Банка је одобрила потрошачки кредит на четири године. У првој години каматна стопа износи 5%, у другој 7%, у трећој 9% и у четвртој 13%. Израчуната каматна стопа УДЕКС износи 8,4951%. Камата се наплаћује квартално, а главница по року доспећа.

Табела 7: Кредит са степенастом каматном стопом

	t0	t1	t2	t3
Каматна стопа на постојећи посао (КСПП)	5%	7%	9%	13%
Пондер (КСПП)	100000	100000	100000	100000
Каматна стопа на нови посао (КСНП)	8,4951%	-	-	-
Пондер (КСНП)	100000	-	-	-

У статистици нових послова у времену t_0 приказује се каматна стопа од 8,4951%, а кредит се класификује као потрошачки кредит „преко једне и до пет година ИПФКС“. Код постојећих послова кредит се класификује као кредит са оригиналном рочношћу „преко једне и до пет година“.

9.2 ***Вишенаменски кредитни лимит („кишобран“ уговори)***

Вишенаменски кредитни лимит је врста кредитног производа који омогућава да клијент повуче средства по основу неколико различитих врста кредита, при чему је максимални износ који чини збир свих појединачних кредита одређен уговором, односно одређен је кредитни лимит у оквиру ког клијенту могу бити одобрене различите врсте кредита. Уколико у моменту закључења уговора о вишенаменском кредитном лимиту није дефинисана врста кредитног производа, датум повлачења кредитних средстава и/или каматна стопа, али је договорен могући распон ових ставки, овакав уговор се не укључује у статистику каматних стопа. Међутим, у моменту када кредит уговорен под „кишобраном“ овог уговора буде пуштен у течај, он постаје предмет извештавања и приказује се у оквиру одговарајућег кредитног или депозитног посла како у новим тако и у постојећим пословима.

9.3 ***Штедња уз премију***

Штедња уз премију је модел орочених штедних депозита код којих се поред уобичајене камате по истеку уговореног рока орочења, клијенту исплаћује још и додатна премија као процентуално повећање номиналне каматне стопе. С обзиром да у времену када је депозит положен није извесно да ли ће додатна премија бити исплаћена, вредност додатне премије не укључује се у израчунавање каматних стопа на нове послове. Пошто каматне стопе на постојеће послове приказују важеће каматне стопе на последњи дан у месецу о коме се извештава, у случају када се додатна премија исплаћује она се приказује у статистици каматних стопа на постојеће послове.

9.4 ***Штедни план за стамбене кредите***

Штедни план за стамбени кредит представља дугорочни план штедње по нижој каматној стопи, који након одређеног периода штедње даје клијенту право да повуче стамбени кредит по умањеној каматној стопи. Овакав штедни план класификује се као депозит са уговореном рочношћу „преко

две године“. Код одобравања стамбеног кредита овај депозит користи се као учешће за кредит који се класификује као „стамбени кредит“.

У статистици каматних стопа на нове послове, банка приказује каматну стопу која је уговорена у времену када је иницијални депозит положен, као и износ депозита који је положен. Пораст депозита током времена биће приказан у статистици каматних стопа на постојеће послове. У моменту када се депозит користи као учешће за кредит, овај кредит региструје се у статистици каматних стопа на нове послове. Каматна стопа која се приказује је каматна стопа по којој је кредит одобрен, а пондер је укупан износ кредита који се одобрава клијенту.

9.5 **Финансијски деривати**

Кредити одобрени клијенту могу бити везани за уговор о финансијском деривату, односно уговор о каматном свопу (*interest rate swap*), највишој каматној стопи (*interest rate cap*) или најнижој каматној стопи (*interest rate floor*). Уговори о кредиту везани за уговор о финансијском деривату не укључују се у статистику каматних стопа на нове послове. Пошто каматне стопе на постојеће послове приказују важеће каматне стопе на последњи дан у месецу о коме се извештава, стога, уколико банка усклађује каматну стопу са уговором о финансијском деривату, ова каматна стопа приказује се у статистици каматних стопа на постојеће послове.

10. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Даном почетка примене ове методологије, Методологија начина израчунавања каматних стопа на кредите и депозите банака (Г. бр. 17210 од 1. децембра 2025. године) престаје да важи.

Ова методологија објављује се на интернет презентацији Народне банке Србије и ступа на снагу даном доношења, а примењује се од 1. јуна 2026. године.

Г. бр. 2723
9. априла 2026. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.